

Covid-19-pandemian vaikutukset matkapakettilainsäädäntöön

Mette Toikka

2021 Laurea

Laurea-ammattikorkeakoulu

Covid-19-pandemian vaikutukset matkapakettilainsäädäntöön

Mette Toikka
Liiketalous
Opinnäytetyö
Toukokuu, 2021

Mette Toikka

Covid-19-pandemian vaikutukset matkapakettilainsäädäntöön

Vuosi 2021 Sivumäärä 51

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää, minkälaisia vaikutuksia Covid-19-pandemialla on ollut tähän mennessä matkapakettilainsäädäntöön ja matkustamiseen sekä minkälaisia vakuutusehtoja pakettimatkojen tarjoajat ovat tarjonneet pandemian vuoksi. Opinnäytetyössä tutkitaan matkapakettilainsäädäntöä ja millaisia muutoksia covid-19-pandemia on tuonut siihen niin kansallisella kuin EU:n tasolla ja miten se vaikuttaa matkustamiseen.

Tutkimusmenetelmänä opinnäytetyössä on käytetty lainopillista tutkimusta eli oikeusdogmatiikkaa. Lähteinä opinnäytetyössä on käytetty lainsäädäntöä, lain esitöitä, kuten esimerkiksi hallituksen esityksiä sekä oikeuskirjallisuutta, oikeuskäytäntöä ja oikeustapauksia. Ensisijaisina lähteinä opinnäytetyössä ovat laki matkapalveluyhdistelmistä, laki matkapalveluyhdistelmien tarjoajan valvonta- ja maksukyvyttömyyssuojamaksusta, laki matkapalveluyhdistelmien tarjoajista sekä matkapakettidirektiivi.

Opinnäytetyössä selvitetään aluksi EU-direktiiviä ja direktiivien implementointia, jonka jälkeen luodaan katsaus matkapakettidirektiiviin. Tämän jälkeen käsiteltiin Suomen matkapakettilainsäädännön säännöksiä ja yleisiä matkapakettiehtoja sekä hieman vertailtiin niitä vanhaan kumottuun valmismatkalakiin. Lisäksi opinnäytetyössä käydään läpi, miten covid-19-pandemia on vaikuttanut matkustamiseen ja minkälaisia muutoksia se on tehnyt Suomen lainsäädäntöön sekä minkälaisia suosituksia Euroopan toimielimet ovat antaneet covid-19-pandemian takia jäsenvaltioille. Lopuksi luodaan katsaus pakettimatkojen tarjoajien vakuutusehtoihin liittyen covid-19-pandemiaan.

Covid-19-pandemia on tuonut väliaikaisia muutoksia Suomen lainsäädäntöön ja aiheuttanut maailmanlaajuisia matkustusrajoituksia. Euroopan komissio on antanut erinäisiä suosituksia liittyen matkustamiseen covid-19-pandemian aikana ja käynnistänyt muutamaa jäsenvaltiota vastaan rikkomusmenettelyt, sillä kyseiset jäsenvaltiot ovat rikkoneet matkapakettidirektiivin 12 artiklan 4 kohtaa.

Asiasanat: matkapakettidirektiivi, laki matkapalveluyhdistelmistä, covid-19, matkapaketti

Mette Toikka

Impact of the COVID-19 pandemic on package travel legislation

Year	2021	Pages	51
------	------	-------	----

The purpose of this thesis was to find out what kind of effects the COVID-19 pandemic has had so far on the legislation of package travelling, and what kind of insurance terms have been offered by package tour providers (due to the pandemic). The thesis examines the legislation of travel packages and what changes the COVID-19 pandemic has brought to it at both national and European Union (EU) level and how it affects travelling.

The research method used in the thesis was legal research, ie legal dogmatics. The sources used in the thesis were; legislation, preliminary works of law (such as government proposals), as well as legal literature, case law and court cases. The primary sources in the thesis are; the Law on Travel Service Combinations, the Law on the Supervision and Insolvency Protection Fee of a Travel Service Combination Provider, the Law on Providers of Travel Service Combinations, and the Travel Package Directive.

The thesis firstly examined the EU directive and the implementation of the directives, after which an overview of the package travel directive was created. Furthermore, the provisions of the Finnish travel package legislation and the general terms and conditions of travel packages were discussed and slightly compared with the old repealed package travel law. In addition, the thesis examines how the COVID-19 pandemic has affected travel and what changes it has made to Finnish legislation, as well as what recommendations the European institutions have given to the EU Member States regarding the COVID-19 pandemic. Finally, an overview of the insurance terms of package tour providers related to the COVID-19 pandemic was created.

The COVID-19 pandemic has brought temporary changes to Finnish legislation and caused global travel restrictions. The European Commission has issued various recommendations regarding travelling during the COVID-19 pandemic and launched infringement proceedings against a few Member States for breach of Article 12 (4) of the Package Travel Directive.

Keywords: package travel directive, law on travel service combinations, COVID-19, package travel

Sisällys

1	Johdanto.....	8
2	Opinnäytetyön tavoitteet ja metodi.....	9
3	EU-direktiivi.....	10
3.1	EU-direktiivin täytäntöönpano eli implementointi	11
3.2	Direktiivin täytäntöönpanosta ilmoittaminen	12
3.3	Ahvenanmaa	13
3.4	Direktiivin täytäntöönpanon laiminlyönti.....	13
3.5	Rikkomusasiat.....	14
4	Matkapakettidirektiivi	15
4.1	Matkapalveluyhdistelmiä koskeva direktiivi suojaa matkapaketin ostajaa	16
5	Lainsäädäntö	17
6	Matkapaketti	18
6.1	Yhdistetty matkajärjestely	19
6.2	Majoitus ei koske vaihto-oppilasmatkaa	20
7	Tiedonantovelvollisuus	20
7.1	Velvollisuus antaa tietoja matkanjärjestäjälle	22
8	KKV/868/14.08.01.05/2019.....	22
9	Maksukyvyttömyyssuoja ja vakuudet	23
10	Yleiset sopimusehdot	25
10.1	Matkustajan oikeudet ja velvollisuudet sekä sopimusrikkomukset.....	25
10.2	Hinnan muutokset.....	26
10.3	Matkanjärjestäjän vastuu matkapaketin toteuttamisesta.....	27
10.4	Hinnan alennus ja vahingonkorvaus	28
11	Sopimusmuutokset ja purkaminen	31
11.1	Matkan peruuttamiseen liittyvät velvollisuudet	32
12	COVID-19.....	32
13	COVID-19 vaikutus lainsäädäntöön.....	33
14	COVID-19-pandemian vaikutukset matkustamiseen	34
14.1	Matkojen peruutukset	35
14.2	Suositus matkakupongeista	37
14.3	Rikkomusmenettelyt kymmentä jäsenvaltiota vastaan	38
14.4	Maksukyvyttömyyssuoja	39
14.5	Neuvoston suositus koordinoitusta lähestymistavasta vapaan liikkuvuuden rajoittamiseen covid-19-pandemian johdosta.....	40
15	Re-open EU-verkkosivusto.....	41
16	Pakettimatkojen tarjoajien vakuutusehtoja	41

16.1	Aurinkomatkat	41
16.2	Aurinkomatkat ja covid-19.....	42
16.3	Aurinkomatkojen joustavammat muutos- ja peruutusehdot	43
16.4	Finnair koronaturva	44
16.5	Tjäreborg	44
16.6	Tjäreborg ja covid-19.....	45
17	Koronatodistus	45
18	Väistämättömät ja poikkeukselliset olosuhteet.....	45
19	Johtopäätökset	46
20	Pohdintaa.....	46

Lakiluettelo

Ahvenanmaan itsehallintolaki (1144/1991)

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) matkapaketeista ja yhdistetyistä matkajärjestelyistä sekä asetuksen (EY) N:o 2006/2004 ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/83/EU muuttamisesta ja neuvoston direktiivin 90/314/ETY kumoamisesta (2015/2302)

Laki matkapalveluyhdistelmistä (901/2017)

Laki matkapalveluyhdistelmien tarjoajista (921/2017)

Laki matkapalveluyhdistelmien tarjoajan valvonta- ja maksukyvyttömyyssuojamaksusta (922/2017)

Oikeusministeriön asetus matkustajalle matkapalveluyhdistelmistä annettavista tiedoista (181/2018)

Suomen perustuslaki (731/1999)

Valmismatkalaki (1079/1994)

Valmismatkaliikelain (939/2008)

1 Johdanto

Uusi matkapakettidirektiivi (2015/2302) annettiin 25. marraskuuta 2015 ja se kumosi samalla aiemman valmismatkadirektiivin (90/314/ETY). Uuden matkapakettidirektiivin taustalla oli tarve saada samankaltaisten palvelujen tarjoajat samalle lähtöviivalle, riippumatta siitä mistä matka ostetaan. Aiempi vanha valmismatkadirektiivi oli 1990-luvulta, jonka jälkeen matkailumarkkinat ovat muuttuneet paljon. Matkapakettien rinnalle ovat nousseet matkailijoiden itse räätälöimät matkat ja niiden osto sujuu helposti verkkokauppojen avulla. Perinteiset kivijalkamatkatoimistot ja eri matkatoimistojen kuvastot ovat jääneet vähemmälle, koska verkossa tapahtuva kaupankäynti on nostanut suosiotaan.

Matkapakettidirektiivi oli saatettava osaksi kansallista lainsäädäntöä viimeistään 1.1.2018 ja lakia oli sovellettava 1.7.2018 alkaen. Tämän takia valmismatkalaki (1079/1994) kumottiin ja se korvattiin uudella matkapalveluyhdistelmistä (901/2017) annetulla lailla, jota sovelletaan matkapaketteihin ja yhdistettyihin matkajärjestelyihin. Uudistuksen yhteydessä säädettiin lisäksi myös kaksi muuta uutta lakia, jotka ovat laki matkapalveluyhdistelmien tarjoajista (921/2017) sekä laki matkapalveluyhdistelmien tarjoajan valvonta- ja maksukyvyttömyyssuojamaksusta (922/2017).

Joulukuussa 2019 Kiinasta alkaneen koronavirustaudin (covid-19) aiheuttajavirus on levinnyt ympäri maapalloa nopeassa ajassa, ja viruksesta on kehkeytynyt maailmanlaajuinen pandemia.¹ Covid-19 on aiheuttanut maailmanlaajuisia matkustusrajoituksia² ja tuonut väliaikaisia muutoksia Suomen lainsäädäntöön.³

Opinnäytetyössä käydään aluksi läpi opinnäytetyön tavoitteet ja tutkimuksessa käytetty metodi. Seuraavaksi tutustutaan yleisesti EU-direktiiviin ja direktiivin implementointiin jäsenvaltioissa sekä Suomessa, jonka jälkeen opinnäytetyössä on tutustuttu matkapakettidirektiiviin ja Suomen matkapakettilainsäädäntöön. Lisäksi selvitetään lyhyesti rikkomusasioita, jos EU:n jäsenvaltio esimerkiksi laiminlyö direktiivin implementointia. Tämän jälkeen selvitetään, millaisia vaikutuksia covid-19-pandemialla on ollut matkapakettilainsäädäntöön ja matkustamiseen sekä miten covid-19-pandemia on vaikuttanut muutaman eri pakettimatkoja tarjoavan matkatoimiston vakuutusehtoihin.

¹ THL. Koronavirus COVID-19. 25.2.2021.

² COM (2021) 90 final, Bryssel 26.2.2021, kohta 5.

³ HE 120/2020, 12.

2 Opinnäytetyön tavoitteet ja metodi

Tässä opinnäytetyössä tutkitaan covid-19-pandemian vaikutuksia matkapakettilainsäädäntöön. Opinnäytetyössä selvitetään, mitä muutoksia covid-19-pandemia on tuonut matkapakettilainsäädäntöön. Lisäksi tarkastellaan lyhyesti, miten maailmanlaajuinen pandemia on vaikuttanut muutaman pakettimatkoja tarjoavien matkatoimistojen vakuutusehtoihin. Tavoitteena opinnäytetyössä on selvittää, kuinka suuria vaikutuksia maailmanlaajuisella covid-19-pandemialla on ollut matkapakettilainsäädäntöön ja sitä kautta matkustamiseen. Opinnäytetyön tietoperustassa on käsitelty niin Suomen kuin EU:n matkapakettilainsäädäntöä ja niihin vertailtavissa olevia oikeustapauksia.

Tutkimusmenetelmänä opinnäytetyössä on käytetty lainopillista tutkimusta eli oikeusdogmatiikkaa, jota on pidetty keskeisimpänä oikeustieteen tutkimusaloista. Lainopin eli oikeusdogmatiikan tutkimuskohteena on voimassa oleva oikeus.⁴ Lainopin tehtävänä on systematisoida ja tulkita voimassa olevia säädöksiä.⁵ Voimassa olevien oikeusnormien sisältöä selvitetään lainopin avulla.⁶ Lainoppi myös tutkii sitä, mikä on voimassa olevaa oikeutta ja mikä merkitys laista sekä muista oikeuslähteistä löytyvällä materiaalilla on.⁷ Lainopin voidaan katsoa olevan kuvaavaa eli deskriptiivistä oikeutta⁸ sekä tulkintatiedettä, joka tutkii oikeudellisia tekstejä.⁹

Lähteinä opinnäytetyössä on käytetty lainsäädäntöä, lain esitöitä, oikeuskirjallisuutta sekä oikeuskäytäntöä. Opinnäytetyössä on käytetty sekä vahvasti velvoittavia oikeuslähteitä, että sallittuja oikeuslähteitä. Ensisijaisina lähteinä opinnäytetyössä on käytetty matkapalveluyhdistelmistä annettua lakia (901/2017), lakia matkapalveluyhdistelmien tarjoajan valvonta- ja maksukyvyttömyyssuojamaksusta (922/2017), lakia matkapalveluyhdistelmien tarjoajista (921/2017) ja matkapakettidirektiiviä (EU) 2015/2302. Lisäksi opinnäytetyössä keskeisinä lähteinä on käytetty myös Suomen perustuslakia (731/1999), oikeuskirjallisuutta ja oikeustapauksia sekä edellä mainittujen lakien esitöitä, kuten esimerkiksi Hallituksen esitystä eduskunnalle laiksi matkapalveluyhdistelmien tarjoajista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta (HE 120/2020 vp).

⁴ Hirvonen 2011, 21.

⁵ Aarnio 2011, 1.

⁶ Hirvonen 2011, 22.

⁷ Hirvonen 2011, 23.

⁸ Hirvonen 2011, 25.

⁹ Hirvonen 2011, 36.

3 EU-direktiivi

Direktiivi eli EU-direktiivi on Euroopan unionille tarkoitettu lainsäädäntöohje.¹⁰ Direktiivit ovat sekundääristä EU-oikeutta eli toissijaista oikeutta yhdessä asetusten ja päätösten kanssa.¹¹ Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 288 artiklasta löytyy direktiivien oikeudellinen perusta. Euroopan unionista tehdyn sopimuksen ja Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 288 artiklan mukaan käyttäessään unionin toimivaltaa toimielimet hyväksyvät asetuksia, direktiivejä ja päätöksiä sekä antavat suosituksia ja lausuntoja.

Erityiseksi lainsäätämisyjärjestelyksi kutsutaan sitä, kun Euroopan parlamentti saattaa joissain tapauksissa hyväksyä EU-lainsäädäntöä, jolloin neuvosto ainoastaan osallistuu menettelyyn tai niin päin, että neuvosto hyväksyy ja parlamentti vain osallistuu lainsäätämiseen. Tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä Euroopan parlamentti ja neuvosto ovat lainsäätäjinä samanarvoisia eli parlamentti ja neuvosto hyväksyvät yhdessä asetuksen, päätöksen ja direktiivin komission ehdotuksesta. Tämä tavallinen lainsäätämisyjärjestys on pääsääntöinen menettely EU:ssa ja se myös sisältyy Lissabonin sopimukseen.¹²

SEUT 288 artiklan mukaan, direktiivi velvoittaa saavutettavaan tulokseen nähden jokaista jäsenvaltiota, jolle se on osoitettu, mutta jättää kansallisten viranomaisten valittavaksi muodon ja keinot. Direktiivit eivät ole koskaan suoraan tai välittömästi sovellettavaa oikeutta, mutta ne ovat asetusten tavoin oikeudellisesti sitovia.¹³ Euroopan toiminnasta tehdyn sopimuksen 288 artiklan mukaan, direktiivit velvoittavat vain jäsenvaltioita.

Tuomas Ojanen toteaa kirjassaan ”EU-oikeuden perusteita”, EU-tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan, direktiivillä ei sellaisenaan voida luoda velvoitteita yksityiselle oikeussubjektille eikä direktiivin säännökseen näin ollen sellaisenaan voida vedota tällaista henkilöä vastaan.¹⁴ Kuluttaja ei voi vedota suoraan direktiiviin perustuviin oikeuksiinsa elinkeinoharjoittajaa vastaan kansallisessa tuomioistuimessa, vaan voi vedota tietyin edellytyksin kansalliseen lainsäädäntöön.¹⁵

Direktiivit on osoitettu jäsenvaltioiden lainsäätäjille¹⁶ eli Suomessa eduskunnalle. Niissä määritellään ne tavoitteet, joihin kaikkien EU-maiden eli EU:n jäsenvaltioiden on yllettävä.¹⁷

¹⁰ EU-komissio, EU-lainsäädännön tyypit 2021.

¹¹ Ojanen 2016, 41.

¹² Juha Raitio 2016, 99.

¹³ Ojanen 2016, 45.

¹⁴ Ojanen 2016, 79.

¹⁵ Ojanen 2016, 46; ECC-Net, EU-lainsäädäntö 2014.

¹⁶ ECC-Net, EU-lainsäädäntö 2014.

¹⁷ Europa.eu, EU:n oikeus.

Lainsäätäjällä on velvollisuus saattaa direktiivit osaksi kansallista lainsäädäntöään tietyssä määräajassa, joka direktiivissä on asetettu. Jäsenvaltiot saavat itse päättää direktiivin päämäärän saavuttamiseksi, että millaisilla säädöksillä ja millä tasolla direktiivit tuodaan osaksi kansallista lainsäädäntöä, kunhan oikeus toteutuu. Tällöin jäsenvaltioilla on mahdollisuus ottaa huomioon direktiivien implementoinnissa kansallisen oikeuden vaatimukset sekä mahdollisuus säilyttää oman oikeusjärjestyksen erityispiirteet.¹⁸ Esimerkiksi Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä (EU) 2015/2302 matkapaketeista ja yhdistetyistä matkajärjestelyistä johdanto-osassa kohdassa 4 sanotaan, että direktiivissä annetaan jäsenvaltioille laaja harkintavalta direktiivin saattamisessa osaksi kansallista lainsäädäntöä. Näin ollen jäsenvaltioiden lainsäädäntöjen välillä on edelleen huomattavia eroavaisuuksia. Liikkumavara on kuitenkin melko rajallinen direktiivien täytäntöönpanon muotojen ja keinojen suhteen¹⁹, mutta vaihtelee kuitenkin direktiiveittäin.²⁰

Direktiivejä käytetään usein silloin, kun tavoitellaan yhdenmukaisuutta jäsenvaltioissa, mutta samalla huomioon ottaen jäsenvaltioiden omien oikeusjärjestyksien erityispiirteet.²¹ Esimerkkinä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi matkapaketeista ja yhdistetyistä matkajärjestelyistä, jonka tarkoituksena on direktiivin 1 artiklan mukaan, edistää sisämarkkinoiden moitteetonta toimintaa ja saavuttaa kuluttajansuojan korkea ja mahdollisimman yhtenäinen taso lähentämällä jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten tiettyjä osia, jotka koskevat matkustajien ja elinkeinonharjoittajien välisiä matkapaketteja ja yhdistettyjä matkajärjestelyjä koskevia sopimuksia.

3.1 EU-direktiivin täytäntöönpano eli implementointi

Direktiivit implementoidaan yleensä erilaisin säädöspäätöksin jäsenvaltioissa. Suomessa direktiivit implementoidaan eduskuntalaeilla ja valtioneuvoston tai ministeriöiden asetuksilla.²² Suomen perustuslain (731/1999) 93 §:n mukaan, eduskunta hyväksyy kansainväliset velvoitteet ja niiden irtisanomisen sekä päättää kansainvälisten velvoitteiden voimaansaattamisesta siltä osin kuin tässä perustuslaissa säädetään. Direktiiviä ei tarvitse erikseen implementoida, jos kansallinen lainsäädäntö jo sellaisenaan täyttää direktiivin vaatimukset.²³ Suomen perustuslain (731/1999) 95 §:n mukaan, valtiosopimuksen ja muun kansainvälisen veloitteen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset saatetaan voimaan lailla.

¹⁸ Ojanen 2016, 45.

¹⁹ Ojanen 2016, 45.

²⁰ Lainlaatijan EU-opas 7.3.1.

²¹ Ojanen 2016, 47.

²² Ojanen 2016, 45.

²³ Ojanen 2016, 45.

Suomessa EU-säädöksen täytäntöönpanossa noudatetaan tavallista kansallista säädösvalmisteluprosessia toisin sanoen unionin oikeusjärjestys saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä Suomen perustuslain mukaisessa järjestyksessä. Perustuslain säännökset määrittelevät, minkä tasoista kansallista säädöstä täytäntöönpanossa voidaan käyttää.²⁴ Direktiivit saatetaan osaksi Suomen lainsäädäntöä laeilla²⁵ tai lakiasetuksilla tai vanhojen lakien ja asetusten muutoksilla. Laeista ja lakiasetuksista päättävä elin Suomessa on eduskunta Suomen perustuslain 77 §:n mukaan. Suomen perustuslain 93 §:n 2 momentin mukaan, valtioneuvosto vastaa Euroopan unionissa tehtävien päätösten kansallisesta valmistelusta ja päättää niihin liittyvistä Suomen toimenpiteistä, jollei päätös vaadi eduskunnan hyväksymistä.

Direktiivit tulee implementoida tarpeeksi avoimesti, selkeästi ja julkisesti²⁶, jotta yksityisille kuluttajille on selvää, miten lakia sovelletaan ja kokonaiskuva on helposti hahmoteltavissa. Julkisuudella tarkoitetaan sitä, että täytäntöönpanosäännökset on julkaistava joko säädöskokoelmassa tai määräyskokoelmassa, josta yksityinen kuluttaja voi hakea tietoa ja voi tarpeen vaatiessa vedota siihen kansallisessa tuomioistuimessa.²⁷

EU-direktiivit on pantava täytäntöön oikeasisältöisesti ja niille annettussa määräajassa²⁸, yleensä kuitenkin kahden vuoden sisällä direktiivin voimaantulosta.²⁹ Jäsenvaltioilla on velvollisuus ryhtyä täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin silloin, kun direktiivi hyväksytään ja se tulee voimaan.³⁰ Ennen direktiivin määräajan umpeutumista ei jäsenvaltioita voi moittia siitä, ettei direktiiviä ole vielä saatettu osaksi kansallista oikeusjärjestystä. Ojanen toteaa kirjassaan, että SEU 4.3 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on kuitenkin pidättäydyttävä sellaisista toimista jo täytäntöönpanolle varatun määräajan kuluessa, jotka voivat vaarantaa direktiivissä säädetyt tavoitteet saavuttamisen.³¹

3.2 Direktiivin täytäntöönpanosta ilmoittaminen

Kun jäsenvaltio on saanut sisällytettyä direktiivin vaatimat säädökset osaksi omaa oikeusjärjestystä, on jäsenvaltion ilmoitettava eli notifioitava niistä Euroopan komissiolle. Direktiivien loppuun sisältyy vakiosäännökset, joissa ilmoitetaan määräajasta minkä kuluessa

²⁴ Lainlaatijan EU-opas 2.6.1.

²⁵ Ojanen 2016, 45.

²⁶ Ojanen 2016, 46.

²⁷ Lainlaatijan EU-opas 2.1.

²⁸ Lainlaatijan EU-opas 2.1.

²⁹ EUR-Lex. Tiivistelmät EU:n lainsäädännöstä. Euroopan unionin direktiivit.

³⁰ Lainlaatijan EU-opas 2.4.1.

³¹ Ojanen 2016, 46.

täytäntöönpano tulee toteuttaa sekä velvollisuudesta ilmoittaa täytäntöönpanosta komissiolle.³² Esimerkiksi Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin matkapaketeista ja yhdistetyistä matkajärjestelyistä loppusäännöksissä 28 artiklassa 1 ja 4 kohdan mukaan, jäsenvaltioiden on annettava ja julkaistava tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset viimeistään 1 päivänä tammikuuta 2018. Niiden on viipymättä toimitettava nämä säännökset kirjallisina komissiolle. Lisäksi jäsenvaltioiden on toimitettava tässä direktiivissä tarkoitetuista kysymyksistä antamansa keskeiset kansalliset säännökset kirjallisina komissiolle.

Mikäli täytäntöönpano on vielä kesken, tehdään notifiointi siltä osin kuin täytäntöönpano on saatu päätökseen ja komissiolle tulee ilmoittaa, miltä osin täytäntöönpano on toteutettu ja miltä osin sitä tullaan täydentämään. Ilmoitusta tulee täydentää heti, kun täytäntöönpano on saatu päätökseen.³³

3.3 Ahvenanmaa

Suomessa Ahvenanmaan maakunnalla on itsehallinto, josta säädetään tarkemmin Ahvenanmaan itsehallintolaissa (1144/1999). Ahvenanmaan maakuntaa koskeva lainsäädäntövalta on jaettu valtakunnan eli Suomen ja maakunnan eli Ahvenanmaan kesken Ahvenanmaan itsehallintolain mukaan. Maakunnan lainsäädäntövallasta säädetään lain 18 §:ssä ja valtakunnan lainsäädäntövallasta 27 ja 29 §:ssä. Myös EU-lainsäädännön täytäntöönpanossa jakautuu vastuu itsehallintolain toimivallanjaon mukaisesti. Ahvenanmaan maakunnan tehtävänä on huolehtia EU-säädösten täytäntöönpanosta siltä osin mitä itsehallintolaissa säädetään sen toimivallasta täytäntöönpanotoimissa. Jos Suomi sitoutuu johonkin valtiosopimukseen tai muuhun kansainväliseen veloitteeseen, joka sisältää määräyksen Ahvenanmaan itsehallintolain mukaan maakunnan toimivaltaan kuuluvassa asiassa, on maakuntapäivien hyväksyttävä säädös, jotta määräys tulisi myös voimaan maakunnassa ja näin ollen saatettaisiin voimaan.³⁴

3.4 Direktiivin täytäntöönpanon laiminlyönti

Euroopan komissio valvoo direktiivien täytäntöönpanon toteutumista.³⁵ EU:ssa on käytössä erinäisiä toimia, jos jossain jäsenvaltiossa direktiivien täytäntöönpaneminen laiminlyödään tai

³² Lainlaatijan EU-opas 7.6.1.

³³ Lainsäätäjän EU-opas 4.1.1.

³⁴ Ahvenanmaan asema säädösvalmistelussa ja EU-asioissa, 25.

³⁵ Ojanen 2016, 30.

vaihtoehtoisesti EU:n toimielinten asettamasta takarajasta jostain syystä myöhästyään. Euroopan komissio voi käynnistää jäsenvaltiota vastaan SEUT 258 artiklan mukaisen rikkomusmenettelyn. Mikäli notifikaatiota ei ole suoritettu määräajassa vaatii komissio jäsenvaltiolta lisäselvityksiä ja antaa huomautuksen. Lisäselvitykseen on annettava vastaus yleensä kahden kuukauden kuluessa.³⁶ Mikäli huomautuksesta huolimatta jäsenvaltio ei suorita vaadittuja toimenpiteitä voi komissio käynnistää SEUT 260 artiklan mukaisen rikkomusmenettelyn, jolloin komissio voi nostaa jäsenvaltiota vastaan rikkomuskanteen unionin tuomioistuimessa, mikäli jäsenvaltio ei noudata velvollisuuksiaan.³⁷ Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 260 artiklassa sanotaan, että kun komissio saattaa asian tuomioistuimen käsiteltäväksi 258 artiklan nojalla katsoessaan, että asianomainen jäsenvaltio on jättänyt täyttämättä velvollisuutensa ilmoittaa toimenpiteistä, joilla lainsäätämisyjärjestystä noudattaen annettu direktiivi saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä, komissio voi, jos se katsoo tämän aiheelliseksi, ilmoittaa samalla sen olosuhteisiin nähden soveltuvaksi katsomansa kiinteämääräisen hyvityksen tai uhkasakon määrän, joka tämän jäsenvaltion olisi sen käsityksen mukaan suoritettava. Jos tuomioistuin toteaa, ettei velvollisuutta ole täytetty, se voi määrätä asianomaisen jäsenvaltion suorittamaan kiinteämääräisen hyvityksen tai uhkasakon komission ilmoittaman määrän rajoissa. Suoritus on maksettava tuomioistuimen tuomiossa määrättyinä ajankohtana.

Direktiivien myöhäinen saattaminen osaksi EU-maiden lainsäädäntöä on pysyvä ongelma, joka estää jäsenmaiden kansalaisia ja yrityksiä hyötymästä EU:n lainsäädännön konkreettisista eduista.³⁸ Maaliskuussa 2018 komissio aloitti rikkomusmenettelyt kansallisten täytäntöönpanotoimenpiteiden ilmoittamatta jättämisestä 14 jäsenvaltiota vastaan. Kaksi jäsenvaltiota saattoi direktiivin osaksi kansallista lainsäädäntöään vasta sen jälkeen, kun komissio oli antanut perustellun lausunnon SEUT-sopimuksen 258 artiklan nojalla. Vuoden 2019 maaliskuuhun mennessä olivat kaikki jäsenvaltiot ilmoittaneet komissiolle saattaneensa direktiivin osaksi kansallista lainsäädäntöään kokonaisuudessaan.³⁹

3.5 Rikkomusasiat

SEUT 258 artiklan mukaisessa rikkomusmenettelyssä on kysymys jäsenvaltioiden väitettyjen EU-oikeuden vastaisten tekojen tai laiminlyöntien tutkimisesta. Keskeisessä roolissa on komissio, joka toimii vireillepanijana ja, jolla on velvollisuus valvoa jäsenyysvelvoitteiden noudattamista jäsenvaltioissa.⁴⁰

³⁶ Euroopan komissio; Ojanen 2016, 218.

³⁷ Ojanen 2016, 219.

³⁸ Europa.eu. Tiivistelmät EU:n lainsäädännöstä. Euroopan unionin direktiivit.

³⁹ COM (2021) 90 final, Bryssel 26.2.2021, kohta 2.1.

⁴⁰ Ojanen 2016, 218.

Rikkomusasioissa voidaan erottaa hallinnollinen menettely ja tuomioistuinmenettely. Hallinnollisen menettelyn tarkoituksena on saavuttaa komission ja jäsenvaltion välinen yhteisymmärrys ilman, että asiaa tarvitsisi viedä EU-tuomioistuimen ratkaistavaksi. Hallinnollisessa menettelyssä erottuu kaksi vaihetta, virallinen huomautus ja perusteltu lausunto. Ennen kuin komissio voi nostaa rikkomuskanteen EU-tuomioistuimessa jäsenvaltiota vastaan on molemmat vaiheet käytävä läpi.⁴¹

Komission jäsenvaltiota vastaan käynnistämisen hallinnollisen menettelyn ensimmäinen vaihe on virallinen huomautus, jossa yksilöidään rikkomusasian kohde. Virallisen huomautuksen lisäksi komissio voi myös tarvittaessa antaa täydentävän virallisen huomautuksen. Viralliseen huomautukseen on jäsenvaltiolla yleensä kaksi kuukautta aikaa vastata.⁴² Toisessa vaiheessa komissio antaa perustellun lausunnon, johon vastaamisen määräaika on kaksi kuukautta. Jos komissiota tyydyttää jäsenvaltion vastaus perusteltuun lausuntoon, niin komissio ei nosta kannetta jäsenvaltiota vastaan EU-tuomioistuimessa, mutta komissio voi myös antaa täydentävän perustellun lausunnon.⁴³

4 Matkapakettidirektiivi

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2015/2302 (matkapakettidirektiivi) matkapaketeista ja yhdistetyistä matkajärjestelyistä sekä asetus (EY) N:o 2006/2004 ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/83/EU muuttamisesta ja neuvoston direktiivin 90/314/ETY (jäljempänä *valmismatkadirektiivi*) kumoamisesta, annettiin 25 päivänä marraskuuta 2015. Direktiivin taustalla oli tarve saada samankaltaisten palvelujen tarjoajat samalle lähtöviivalle, riippumatta siitä ostetaanko matka verkkokaupasta vai kivijalkaliikkeestä sekä parantaa kuluttajan suoja ja sisämarkkinoiden toimivuutta, mikä käy ilmi direktiivin 1 artiklasta. Vanha pakettimatkadirektiivi oli 1990-luvulta, jonka jälkeen matkailumarkkinat ovat muuttuneet erittäin paljon. Uusi matkapakettidirektiivi takaa samat pelisäännöt ja lähtökohdat myös ulkomaisten yritysten kanssa.⁴⁴ Matkapakettidirektiivi oli saatettava osaksi kansallista lainsäädäntöä viimeistään 1.1.2018 ja lakia oli sovellettava 1.7.2018 alkaen.⁴⁵ Komissio järjesti helmikuun 2016 ja toukokuun 2017 välisenä aikana viisi työpajaa, joissa autettiin jäsenvaltioita saattamaan direktiivi osaksi kansallista lainsäädäntöä.⁴⁶

⁴¹ Ojanen 2016, 218.

⁴² Ojanen 2016, 218.

⁴³ Ojanen 2016, 219.

⁴⁴ KKV, Kysymyksiä ja vastauksia.

⁴⁵ HE 120/2017 vp, Yleisperustelut, johdanto.

⁴⁶ COM (2021) 90 final, Bryssel 26.2.2021, kohta 2.

Matkapakettidirektiivillä 2015/2302 korvataan 90/314/ETY valmismatkadirektiivi, joka on Suomessa pantu täytäntöön valmismatkalain (1079/1994) ja valmismatkaliikelain (939/2008) säännöksillä. Valmismatkadirektiivistä poiketen matkapakettidirektiivi on täysharmonisointisäädös eli jäsenmaat eivät saa poiketa direktiivissä säädetyistä säädöksistä omassa sääntelyssään.⁴⁷ Matkapakettidirektiiviä sovelletaan matkapaketteihin, joita elinkeinoharjoittajat tarjoavat myytäväksi tai myyvät matkustajille, sekä yhdistettyihin matkajärjestelyihin, joiden hankkimista elinkeinoharjoittajat edesauttavat.⁴⁸

Suomessa matkapakettidirektiivi pantiin täytäntöön samoin kuin valmismatkadirektiivi, mutta kahden lain sijaan kolmella lailla; laki matkapalveluyhdistelmistä (901/2017), laki matkapalveluyhdistelmien tarjoajista (921/2017) ja laki matkapalveluyhdistelmien tarjoajien valvonta- ja maksukyvyttömyyssuojamaksusta (922/2017), jotka tulivat voimaan 1.7.2018. Näillä laeilla pantiin täytäntöön EU:n matkapakettidirektiivi.⁴⁹

Laki matkapalveluyhdistelmistä korvaa aikaisemman valmismatkalain ja sitä sovelletaan matkapaketteihin ja yhdistettyihin matkajärjestelyihin. Lain 1 §:n mukaan soveltamisala ei kuitenkaan koske matkoja, joiden kesto on alle 24 tuntia ja matkoja, jotka eivät sisällä yöpymistä. Ei koske myöskään, jos matkapalveluja markkinoidaan rajoitetulle ryhmälle matkustajia satunnaisesti ilman taloudellisen hyödyn tavoittelua tai jos matkapalvelut ostetaan liikematkustamista koskevan yleisen sopimuksen perusteella. Laki matkapalveluyhdistelmien tarjoajista korvaa aikaisemman valmismatkaliikkeistä annetun. Lakia matkapalveluyhdistelmien tarjoajista sovelletaan elinkeinoharjoittajiin, jotka tarjoavat kuluttajille yhdistettyjä matkajärjestelyjä tai matkapaketteja. Lakia matkapalveluyhdistelmien tarjoajan valvonta- ja maksukyvyttömyyssuojamaksusta sovelletaan matkanjärjestäjiin. Lain tarkoituksena on yhdenmukaistaa matkapakettiyhdistelmien tarjoajien valvonta- ja maksukyvyttömyyssuojamaksuja.

4.1 Matkapalveluyhdistelmiä koskeva direktiivi suojaa matkapaketin ostajaa

Matkapaketteja koskevasta vähimmäissuojasta säädetään direktiivissä EU 2015/2302. Kuluttaja voi hankkia matkan toisesta EU-maasta, jolloin hänellä on sen maan kansallisen lainsäädännön suomat oikeudet, mutta kyseiset oikeudet ovat vähintäänkin matkapakettidirektiivin 2015/2302 mukaiset.⁵⁰

⁴⁷ HE 105/2017 vp, 4.

⁴⁸ (EU) 2017/2302, 2 artikla 1 mom.

⁴⁹ TEM Matkapalveluyhdistelmät.

⁵⁰ (EU) 2015/2302 johdanto-osan kohta 6 & 10.

5 Lainsäädäntö

Heinäkuussa 2018 poistui vanha valmismatkalaki ja tilalle tuli pakettimatkoja koskevan EU-direktiivin mukainen uusi laki matkapalveluyhdistelmistä, joka sääntelee nykyään matkailijoiden oikeuksia. Lait matkapalveluyhdistelmien tarjoajista ja matkapalveluyhdistelmien tarjoajien valvonta- ja maksukyvyttömyyssuojamaksuista tulivat myös voimaan heinäkuussa 2018 luomaan turvaa matkailijoille.

Uuden matkapakettidirektiivin myötä matkanjärjestäjien vastuu myytävistä matkapaketeista ja matkapaketin eri osista kasvoi, koska matkanjärjestäjien on nykyään vakuutettava matkat entistä paremmin matkapalveluyhdistelmien tarjoajista annetun lain 3 §:n mukaan. Uusi laki matkapalveluyhdistelmistä 44 § koskee heinäkuusta 2018 alkaen ostettuja ja ostettavia matkoja, mutta ei sitä ennen ostettuja matkoja, vaikka matkat tapahtuisivatkin vasta heinäkuun 2018 jälkeen. Ennen 1.7.2018 ostettuihin ja tehtyihin sopimuksiin sovelletaan näin ollen valmismatkalakia 1079/1994 26 §:n mukaan. Lain matkapalveluyhdistelmistä 6 §:n ja lain valmismatkoista 4 §:n mukaan säädökset ovat pakottavia ja sopimusehdot, jotka poikkeavat kyseisten lakien säännöksistä matkustajan vahingoksi ovat mitättömiä.

Valmismatkalain 2 §:ssä kerrotaan, että valmismatkalaki määrittä valmismatkan etukäteen järjestettynä palveluiden yhdistelmänä ja, jonka palveluita tarjottiin yhdistettyyn hintaan samaa matkaa varten. Yhdistelmään tuli kuulua vähintään majoitus ja kuljetus tai majoitus tai kuljetus sekä lisäksi jokin muu kokonaisuuden kannalta oleellinen matkapalvelus. Majoituksena ei kuitenkaan tässä tarkoiteta majoitusta kulkuvälineessä, joka liittyy kuljetukseen. Oleellisena matkapalveluksena ei pidetä myöskään kuljetukseen tai majoitukseen liittyviä oheispalveluita, kuten esimerkiksi ruokailu-, ajanvietto- ja kokouspalveluita, koska nämä edellä mainitut eivät vaikuta merkittävästi matkan hintaan ja kokonaisuuden sisältöön. Etukäteen järjestetty tarkoittaa valmismatkalaisissa sitä, että matkanjärjestäjä kokoaa etukäteen matkapalveluiden yhdistelmän tai sopimusta tehtäessä, omasta aloitteestaan tai matkustajan toiveiden mukaisesti. Mikäli matkustaja valitsee matkan osat itse saatavilla olevista osista, niin yhdistelmää ei pidetä etukäteen järjestettynä valmismatkana, vaikka kyseiset osat olisivatkin valittu matkanjärjestäjän esittelemistä vaihtoehtoista tai varaus olisi suoritettu matkanjärjestäjän tarjoamalla varausjärjestelmällä. Jotta yhdistelmä olisi tämän lain mukainen valmismatka, niin tulisi sen olla tarjottu yhdistettyyn hintaan siten, että osia ei saa ostettua erikseen samalla hinnalla kuin yhdistettynä, vaikka yhdistelmän osat olisivatkin hinnoiteltu ja laskutettu erikseen.

6 Matkapaketti

Lakimuutoksen myötä matkapaketti käsitteenä laajeni. Valmismatkasta tuli matkapaketti, jonka myötä lain piiriin kuuluu nykyään entistäkin enemmän sopimuksia.⁵¹

Matkapakettilainsäädännön keskeisin muutos on matkapalveluyhdistelmistä annetun lain 1 §:n mukaan sen soveltamisalan laajentuminen perinteisistä matkapaketeista koskemaan myös räätälöityjä matkapaketteja ja yhdistettyjä matkajärjestelyjä. Lain 3 §:n mukaan matkapakettina pidetään vähintään kahden erilaisen matkapalvelun yhdistelmää tai useamman erityyppisen matkapalvelun yhdistelmää, jotka voidaan koota yhdeksi paketiksi matkustajan toiveiden mukaisesti, niin kuin voitiin valmismatkalainkin mukaan, tai ne voivat myös olla matkajärjestäjän etukäteen suunniteltu kokonaisuus, kun osat ovat samaa matkaa tai lomaa varten. Edellytyksenä on siis, että matkustaja hankkii samaa matkaa tai lomaa varten yhdessä vähintään kaksi erityyppistä matkapalvelua. Matkapalveluja ovat niin matkustajan kuljetus ja majoitus, kuin myös auton tai esimerkiksi skootterin vuokraus sekä muut matkailupalvelut, joita ovat esimerkiksi pääsy konsertteihin tai urheilutapahtumiin.⁵² Matkan on kuitenkin oltava kestoltaan 24 tuntia tai sisällettävä majoitus ja matkapalveluiden on muodostettava merkittävä osa yhdistelmän arvosta.⁵³ Matkapakettina voidaan pitää lisäksi myös esimerkiksi sellaisia matkapalveluyhdistelmiä, jotka matkustaja kokoaa itse elinkeinoharjoittajan verkkosivujen kautta tekemällä erilliset sopimukset eri palveluntarjoajien kanssa. Tai kun matkapalveluita markkinoidaan yhteis- tai kokonaishintaan ja niistä veloitetaan yhteis- tai kokonaishinta ja kun matkaa markkinoidaan matkapakettina tai vastaavana. Lisäksi yhdistelmät, jotka ostetaan yhdestä myyntipisteestä ja maksetaan samaan aikaan, luokitellaan matkapaketiksi matkapalveluyhdistelmistä annetun lain 3 §:n mukaan. Tällainen matkapaketti voi olla kyseessä esimerkiksi silloin, kun matkailija hankkii festivaalilipun ja majoituksen yhdeltä ja samalta verkkosivulta.

Uutena yhdistelmänä lain 3 §:n mukaisesti soveltamisalaan tuli uuden matkapakettidirektiivin myötä myös matkapaketit, joissa matkapalvelut voidaan ostaa eri elinkeinoharjoittajilta käyttämällä sellaisia toisiinsa kytkettyjä verkkovarausmenettelyjä, joissa matkustajan nimi, maksutiedot ja sähköpostiosoite siirtyvät ensimmäisen matkapalvelun myyneeltä elinkeinoharjoittajalta toiselle elinkeinoharjoittajalle ja toista matkapalvelua koskeva sopimus tehdään viimeistään 24 tuntia ensimmäisen varauksen vahvistamisen jälkeen. Tällaisissa paketeissa ensimmäisen matkapalvelun myynyt elinkeinoharjoittaja on matkajärjestäjän asemassa. Näitä yhdistelmiä voidaan kutsua myös click through-paketeiksi.⁵⁴ Mikäli lennot ja esimerkiksi majoitus on hankittu pidemmällä aikavälillä kuin 24

⁵¹ KKV, matkapakettilaki 17.1.2018.

⁵² KKV, matkapakettilaki 17.1.2018.

⁵³ KKV, matkapakettilaki 17.1.2018.

⁵⁴ KKV, matkapakettilaki 17.1.2018.

tunnin sisällä, niin uusi laki ei tuo niille suojaa. Matkat voidaan määritellä yhdeksi kokonaisuudeksi vain, jos ne on ostettu 24 tunnin sisällä toisistaan lain 3 §:n mukaan.

Matkapaketiksi ei kuitenkaan lasketa matkapalveluyhdistelmistä annetun lain 3 §:n mukaan niitä kuljetus-, majoitus- ja ajoneuvon vuokraus palvelun yhdistelmiä, kun lisäpalveluita hankitaan sen jälkeen tai sinä aikana, kun jokin palveluista on jo alkanut. Tällainen voi olla esimerkiksi, kun matkailija matkallaan haluaakin tilata itselleen lentokenttäkuljetuksen matkanjärjestäjän kautta.

6.1 Yhdistetty matkajärjestely

Uutena lain soveltamisalaan tulivat myös yhdistetyt matkajärjestelyt, joista säädetään matkapalveluyhdistelmistä annetun lain 4 §:ssä. Yhdistetyissä matkajärjestelyissä ei ole matkapaketille tunnusomaisia piirteitä eikä niihin sovelleta kaikkia matkapaketteihin sovellettavia velvoitteita. Yhdistetyllä matkajärjestelyllä tarkoitetaan vähintään kahden, mutta kahden tai useamman erilaisen matkailupalvelun yhdistelmää, jotka eivät muodosta matkapakettia ja, kun asiakas tekee palveluntarjoajien kanssa erilliset sopimukset. Elinkeinoharjoittajan on kuitenkin täytynyt edesauttanut niiden hankintaa siten, että jos matkustaja esimerkiksi varaa ensin junamatkan ja vahvistaa varauksen, jonka jälkeen hänelle tarjotaan varauksen vahvistamisen yhteydessä toisen palveluntarjoajan varaussivustolle johtavaa linkkiä, josta on mahdollisuus varata valitussa matkakohteessa täydentävä matkapalvelu, kuten esimerkiksi hotellimajoitus junamatkan päätteeksi ja matkustaja tekee sopimuksen majoituspalveluntarjoajan kanssa 24 tunnin kuluessa, niin silloin kyseessä on yhdistetty matkajärjestely. Yhdistelmän synnyttyä on lain 37 §:n mukaan toisella matkailupalvelun tarjoajalla velvollisuus ilmoittaa yhdistelmän muodostumisesta toiselle matkailupalvelun tarjoajalle.

Matkapalveluyhdistelmistä annetun lain 3 ja 4 §:ssä kerrotaan, että eri matkailupalveluiden valinta- ja varausprosessit ovat selkeästi erillisiä verrattuna matkapakettiin. Jos matkustaja valitsee ensin lennon ja sitoutuu maksamaan sen ja vasta tämän jälkeen valitsee hotellin, niin kyseessä on yhdistetty matkajärjestely. Jos matkustaja olisi valinnut lennon ja hotellin ennen kuin on sitoutunut maksamaan ne, niin kyseessä olisi matkapaketti.

Yhdistetyn matkajärjestelyn syntymiselle pätee lain 4 §:n mukaisesti samat edellytykset kuin matkapaketin syntymiselle. Matkustajan on hankittava yhdessä samaa matkaa tai lomaa varten vähintään kaksi erityyppistä matkapalvelua. Majoitus- ja ajoneuvonvuokrauspalveluiden lisäksi matkapalveluja ovat erilaiset ohjelmapalvelut, kuten

esimerkiksi hissiliiput ja välineiden vuokraus tai opastetut vierailut.⁵⁵ Lisäksi laissa matkapalveluyhdistelmistä 1 §:ssä vaaditaan lain soveltamiseksi sitä, että matka kestää yli 24 tuntia tai sisältää yöpymisen ja, että elinkeinoharjoittaja, joka matkapalveluyhdistelmää tarjoaa, niin toimii muutoinkin kuin vain satunnaisesti ja saa toiminnastaan taloudellista hyötyä.

Matkapalveluyhdistelmistä annetun lain 4 §:n mukaan yhdistettynä matkajärjestelyinä ei pidetä kuljetus-, majoitus- tai ajoneuvonvuokrauspalvelun yhdistelmää, kun muut matkailupalvelut, jotka kuuluvat yhdistelmään eivät muodosta merkittävää osaa yhdistelmän matkan arvosta eivätkä ole muutoin olennainen osa yhdistelmää taikka niitä ei ole markkinoitu sellaisina. Matkapakettidirektiivin johdanto-osan 18 kohdan mukaan tällainen merkittävä osa on 25 prosenttia.

6.2 Majoitus ei koske vaihto-oppilasmatkaa

Matkapalveluyhdistelmistä annetun lain 2 §:n 2 kohdan mukaan matkapalvelulla tarkoitetaan myös majoitusta, mutta Kilpailu- ja kuluttajaviraston sivuilta löytyvissä yleisissä matkapakettiehdoissa todetaan, että majoitukseksi ei kuitenkaan katsota majoitusta, joka on asumista varten esimerkiksi pitkäkestoisen vaihto-oppilasmatkan yhteydessä. Majoitukseksi katsotaan kuitenkin muutaman viikon majoitus esimerkiksi kielikurssin yhteydessä jossakin perheessä, kun kyseessä on vähintään 24 tuntia kestävä tai yöpymisen sisältävä matkapaketti.⁵⁶ Matkapalveluyhdistelmistä annetun lain soveltamisen piiristä rajataan pois vaihto-oppilasmatkat eikä niiden tarjoajia näin ollen koskisi enää matkanjärjestäjän velvollisuudet.⁵⁷

7 Tiedonantovelvollisuus

Laki matkapalveluyhdistelmistä sisältää valmismatkalakia yksityiskohtaisemmat ja tarkemmat ohjeet siitä, mitä matkanjärjestäjän ja matkanvälittäjän tulee tiedottaa matkustajalle ennen minkäänlaisen matkapakettisopimuksen hankintaa. Vakiomuotoisten tietojen lisäksi matkustajalle on annettava tiedot myös matkapalveluyhdistelmistä annetun lain 7 §:n mukaan, matkanjärjestäjästä, matkanvälittäjästä, tarjottavien matkapalveluiden pääominaisuuksista, kokonaishinta sekä mahdolliset lisäkustannukset ja maksuehdot, vaadittu

⁵⁵ KKV, matkapakettilaki 17.1.2018.

⁵⁶ KKV, Yleiset matkapakettiehdot 1.1.

⁵⁷ HE 105/2017 vp, 21.

matkustajien vähimmäismäärä sekä seuraukset, jos matkustajien määrä ei täyty määräaikaan mennessä. Tiedot on annettava myös matkustusasiakirjoista, matkustajan oikeudesta peruuttaa sopimus ennen matkan alkua ja pakollinen tai vapaaehtoinen matkavakuutus.

Matkustajalle annettavat ennakkotiedot on matkapalveluyhdistelmistä annetun lain 7 §:n mukaan annettava selkeästi, ymmärrettävästi ja näkyvästi. Mikäli tiedot annetaan matkustajalle kirjallisesti, niin niiden on oltava helposti luettavassa muodossa. Vakiomuotoiset tiedot tulee antaa lomakkeella, ellei matkapakettisopimusta tehdä puhelimitse. Oikeusministeriön asetuksessa (181/2018) säädetään tarkemmin annettavista tiedoista ja vakiotietolomakkeista.

Nämä edellä mainitut ennakkotiedot ovat sitovia matkapalveluyhdistelmistä annetun lain 8 §:n mukaan ja niitä ei saa muuttaa, elleivät sopimusosapuolet nimenomaisesti toisin sovi. Tiedot on myös annettava riippumatta siitä, myydäänkö matkapaketti esimerkiksi verkkokaupan kautta, matkatoimiston toimipaikassa tai muunlaisia jakelukeinoja käyttämällä.⁵⁸ Ennakkotiedoissa mainittuja lisäkustannuksia matkustaja ei ole lain 42 §:n mukaan velvollinen maksamaan, jos hän ei ole saanut niistä tietoa ennen matkasopimuksen tekemistä. Kilpailu- ja kuluttajaviraston sivuilla olevien yleisten matkapakettiehtojen mukaan, matkanjärjestäjän on ennen sopimuksen tekemistä annettava matkustajalle yleiset tiedot myös kohdemaan passi- ja viisumimääräyksistä, mukaan lukien mikä on keskimääräinen viisumin hankkimisaika.⁵⁹

Lain 7 §:n mukaan matkustajalle annettavia tietoja ei kuitenkaan tarvitse antaa kahteen kertaan, joten tiedonantovelvollisuus on täytetty silloin, kun joko matkanjärjestäjä tai matkanvälittäjä on antanut kyseiset tiedot matkustajalle.⁶⁰

Matkapalveluyhdistelmälain 10 §:n mukaan, matkanjärjestäjän tai matkanvälittäjän on toimitettava matkustajalle jäljennös sopimuksesta tai sopimusvahvistus pysyvällä tavalla matkapakettisopimusta tehtäessä tai ilman aiheetonta viivästystä sopimuksen tekemisen jälkeen. Asiakirjassa on mainittava tiedot lain 7 §:stä, matkustajan erityiset toiveet, jotka matkanjärjestäjä on hyväksynyt, muut sopimusehdot, matkanjärjestäjän vastuut ja velvollisuudet sekä matkustajan oikeudet ja tarvittava opastus ja yhteystiedot oikeuksien käyttämiseksi. Jos matkapakettisopimus on tehty niin, että molemmat osapuolet ovat samanaikaisesti itse läsnä, niin on matkustajalla oikeus pyytää jäljennös tai vahvistus paperisena. Jos kyseessä on kuluttajansuojalain (38/1978) 6 luvun 6 §:ssä tarkoitettu kotimyyntisopimuksesta, niin on vahvistus tai jäljennös annettava myös joko paperisena tai

⁵⁸ Laki ja oikeus matkailuyrittäjän arjessa-hanke, 21.

⁵⁹ KKV, Yleiset matkapakettiehtot 2.3.

⁶⁰ Laki ja oikeus matkailuyrittäjän arjessa-hanke, 27.

muulla pysyvällä tavalla. Matkapalveluyhdistelmistä annetun lain 10 §:n mukaan, jos matkapaketti syntyy verkkovarausmenettelyä käyttäen, on matkanjärjestäjän annettava tiedot viipymättä matkustajalle matkanjärjestäjän hyväksymistä matkustajan erityisistä toiveista, matkanjärjestäjän vastuista sekä oikeuksista ja matkustajan oikeuksista sekä tarvittavista yhteystiedoista ja opastuksista oikeuksien käyttämiseen, viipymättä sen jälkeen, kun matkanjärjestäjä on saanut tiedon matkapaketin syntymisestä. Yleisten matkapakettiehtojen 2.6.4. mukaan, matkustajan tulee ilmoittaa matkanjärjestäjälle sellaiset yhteystiedot, joista hänet tavoittaa ennen matkaa ja matkan aikana.

Jos kyseessä on matkapalveluyhdistelmälain 4 §:n mukainen yhdistetty matkajärjestely, niin on matkustajalle ilmoitettava mitä lain 10 §:ssä sanotaan, ettei hänellä ole tällöin samoja laissa määrättyjä oikeuksia, jotka liittyvät matkapaketteihin, koska jokainen matkapalveluntarjoaja vastaa vain oman palvelunsa suorittamisesta. Matkustaja saa kuitenkin suojakseen laissa säädetyn maksukyvyttömyyssuojan. Nämä edellä mainitut seikat tulee ilmoittaa matkustajalle selkeästi, ymmärrettävästi ja näkyvästi, ennen kuin matkustaja sitoutuu yhdistetyn matkajärjestelyn syntymiseen johtavaan sopimukseen. Mikäli elinkeinoharjoittajalla on olemassa vakiotietolomake, niin tulee tiedot antaa sitä käyttäen.

7.1 Velvollisuus antaa tietoja matkanjärjestäjälle

Uusi laki matkapalveluyhdistelmistä 11 § määrittää tiedonantovelvollisuuden myös toiselta elinkeinoharjoittajalta toiselle. Elinkeinoharjoittaja, jolle on verkkovarausmenetelmää käyttäen siirretty matkustajan tiedot toiselta matkanjärjestäjältä, niin on tämän viipymättä ilmoitettava tälle sopimuksesta, jonka on tehnyt matkustajan kanssa ja jonka johdosta syntyi matkapaketti. Elinkeinoharjoittajan on annettava matkanjärjestäjälle tarvittavat tiedot, jotta tämä voi täyttää velvollisuutensa matkanjärjestäjänä.

Kuten edellä mainittu, niin matkapalveluyhdistelmälain 37 §:n mukaan, mikäli kyseessä on yhdistetty matkajärjestely, tulee sen elinkeinoharjoittajan, jonka toimesta matkapaketti on syntynyt, niin ilmoittaa sopimuksen syntymisestä toiselle elinkeinoharjoittajalle, joka on edesauttanut sitä, että yhdistetty matkajärjestely syntyy.

8 KKV/868/14.08.01.05/2019

Kilpailu- ja kuluttajaviraston ratkaisussa 5.3.2020 oli kyse siitä, että EF Education Oy:n ylläpitämällä kielimatkojen tarjoamiseen keskittyneellä ef.fi -sivustolla ilmeni puutteita matkapakettilainsäädännön noudattamisessa. Kuluttajalle ei annettu kielimatkojen varausprosessin aikana pakottavaan sääntelyyn perustuvaa vakiomuotoista tietolomaketta, vaan EF Education antoi kuluttajille osittain pakottavasta sääntelystä poikkeavan

vakiomuotoisen tietolomakkeen vasta kielimatkojen varausvahvistuksen yhteydessä. Lisäksi lomakkeen vakiotekstissä oli annettu virheellisesti hyperlinkki, joka johti lakiin matkapalveluyhdistelmistä. Myöskään matkaehtoja, kuten esimerkiksi yleisiä matkapakettiehtoja ei annettu kuluttajille.⁶¹

Kuluttaja-asiamies edellytti, että EF Education Oy asettaa kielimatkaan sovellettavat yleiset matkapakettiehdot ja erityisehdot matkustajan saataville kielimatkojen ostopolulle siten, että kuluttajan on mahdollista tutustua ehtoihin ennen kuin hän sitoutuu matkapakettisopimukseen. Aiemmin EF.fi-sivustolla kielimatkaa varatessaan matkustaja sai mahdollisuuden tutustua yleisiin matkapakettiehtoihin ja erityisehtoihin, jotka häntä sitovat vasta matkan varausvahvistuksessa. Education Oy sitoutui muuttamaan toimintaansa kuluttaja-asiamiehen vaatimusten mukaisesti.⁶²

9 Maksukyvyttömyysuoja ja vakuudet

Mikäli matkanjärjestäjä tai matkanvälittäjä tarjoaa matkapalveluyhdistelmiä, niin tulee hän silloin matkapalveluyhdistelmien tarjoajista annetun lain piiriin, jolloin on tietyin edellytyksin velvollinen asettamaan vakuuden.⁶³ Laki matkapalveluyhdistelmien tarjoajan valvonta- ja maksukyvyttömyysuojamaksusta on säädetty nimenomaan yhdenmukaistamaan matkapakettiyhdistelmien tarjoajan valvonta- ja maksukyvyttömyysuojamaksuja. Lain 2 §:n mukaan valvonta- ja maksukyvyttömyysuojamaksua on velvollinen maksamaan elinkeinoharjoittaja, joka tarjoaa matkapalveluyhdistelmiä. Kilpailu- ja kuluttajavirasto on toimivaltainen viranomaisena, joka maksun määrää ja perii kalenterivuositain matkapalveluyhdistelmien tarjoajan valvonta- ja maksukyvyttömyysuojamaksusta annetun lain 4 §:n mukaan.

Yleisten matkapakettiehtojen 2.1. mukaan, matkustajalle on ennen sopimuksen tekemistä annettava tieto siitä, onko matkanjärjestäjä tai matkanvälittäjä asettanut matkapalveluyhdistelmien tarjoajista annetussa laissa tarkoitetun vakuuden ja kattaako vakuus tarjotun matkan.

Matkapakettidirektiivin 17 artiklassa sanotaan, että maksukyvyttömyysuojan toteutus on jätetty jokaisen jäsenmaan omalle vastuulle eli jäsenvaltioiden välillä voi olla eri käytäntöjä maksukyvyttömyysuojauksesta, kuitenkin sillä perusedellytyksellä, että vakuuden on katettava kohtuudella ennakoitavissa olevat kustannukset. Suomen lainsäädännössä vakuuden

⁶¹ KKV/868/14.08.01.05/2019.

⁶² KKV/868/14.08.01.05/2019.

⁶³ KKV, Matkapakettilaki 17.1.2018.

asettamisesta säädetään matkapalveluyhdistelmien tarjoajan valvonta- ja maksukyvyttömyysmaksusta annetun lain lisäksi myös matkapalveluyhdistelmien tarjoajista annetussa laissa 2 luku 3 §.

Matkapakettidirektiivin 17 artiklassa säädetään maksukyvyttömyyssuojasta. Matkanjärjestäjä, joka on sijoittunut Euroopan unionin jäsenvaltioiden alueelle, on velvollinen asettamaan vakuuden sen turvaamiseksi, että matkanjärjestäjälle etukäteen maksuja suorittaneet matkustajat saavat rahansa takaisin, jos matkanjärjestäjä ajautuu konkurssiin tai joutuu muutoin maksukyvyttömäksi. Vakuuden tulee kattaa myös matkustajien paluukuljetusten kustannukset, vaikka näistä ei olisikaan kerätty etukäteismaksuja. Maksukyvyttömyyssuojan on tarkoitus turvata matkustajien paluukuljetus ja suoritettujen maksujen palauttaminen maksukyvyttömyystilanteessa. Jos matkapakettiin sisältyy matkustajien kuljetus, matkanjärjestäjän on asetettava vakuus paluukuljetuksen osalta tai vaihtoehtoisesti tarjota matkapaketin jatkamista.

Matkanjärjestäjän vakuuden on matkapalveluyhdistelmistä annetun lain 4 §:n mukaan oltava tosiasiallinen ja katettava kaikki ennakoitavissa olevat maksut. Sen on katettava matkustajien matkapaketeista suorittamien tai matkustajien puolesta suoritettujen maksujen määrät, ottaen huomioon etumaksujen ja loppumaksujen ja matkapakettien päättymisen välisen ajan pituus, sekä arvioidut paluukuljetusten kustannukset matkanjärjestäjän maksukyvyttömyystilanteessa.

Matkapakettidirektiivin 17 artiklan 1 kohdan mukaan, matkanjärjestäjät, jotka eivät ole sijoittautuneet mihinkään jäsenvaltioon eli ovat sijoittautuneet Euroopan unionin tai Euroopan talousalueen ulkopuolelle, ja jotka myyvät tai tarjoavat myytäväksi matkapaketteja jäsenvaltiossa tai jotka suuntaavat millä tahansa tavalla tällaista toimintaa jäsenvaltioon, ovat velvollisia asettamaan vakuuden kyseisen jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti. Suomessa vakuus on asetettava matkapalveluyhdistelmien tarjoajista annetun lain 3 §:n mukaisesti ja kyseisessä pykälässä tarkoitettu vakuus on asetettava Kilpailu- ja kuluttajavirastolle.

Vakuutta käytetään matkapalveluyhdistelmien tarjoajista säädetyn lain 10 § 1 mom. mukaan, ainoastaan vakuudella turvattujen saatavien maksamiseen matkustajille eli matkustaja ei voi näin ollen esittää vakuuteen kohdistuvia vaatimuksia, esim. hinnanalennus- tai vahingonkorvausvaatimusta, jos matkapalveluyhdistelmien tarjoajaa ei ole asetettu konkurssiin tai Kilpailu- ja kuluttajaviraston päätöksellä todettu maksukyvyttömäksi.⁶⁴ Matkapalveluyhdistelmien tarjoajista säädetyn lain 9 §:n mukaan, Kilpailu- ja kuluttajavirasto päättää vakuuden käyttämisestä sen jälkeen, kun se on todennut matkapalveluyhdistelmien

⁶⁴ KKV, Matkapalveluyhdistelmien tarjoajan vakuus 10.8.2018.

tarjoajan maksukyvyttömäksi. Kilpailu- ja kuluttajaviraston sivujen mukaan, maksukyvyttömyystilanteessa matkustajalla on kuitenkin oikeus saada maksamansa rahat takaisin, vaikka matkapaketin osana olevat alihankkijoiden tuottamat palvelut olisi maksettu. Tämä oikeus koskee koko matkapakettisopimusta, myös esimerkiksi jo asiakkaan hallussa olevia lentolippuja tai hotellivouchereita.⁶⁵

10 Yleiset sopimusehdot

Suomen matkatoimistoalan liitto ry ja kuluttaja-asiamies ovat neuvotelleet yhdessä alaa koskevat yleiset sopimusehdot. Ehdot on laadittu ottaen huomioon matkapaketteja ja yhdistettyjä matkajärjestelyjä koskevan direktiivin (EU 2015/2302) ja matkapalveluyhdistelmistä annetun lain pakottavat säännökset. Kyseisiä ehtoja sovelletaan 1.7.2018 alkaen ja jälkeen tehtyihin sopimuksiin.⁶⁶

Yleisissä matkapakettiehdoissa kohdassa 1.2. matkanjärjestäjälle annetaan oikeus täydentää sopimusehtoja lisäehdoilla. Lisäehdot eivät saa olla kuitenkaan ristiriidassa yleisten sopimusehtojen kanssa matkustajan vahingoksi.

10.1 Matkustajan oikeudet ja velvollisuudet sekä sopimusrikkomukset

Uusi laki matkapalveluyhdistelmistä on lisännyt matkustajien suojaa, mutta samalla myös matkustajan vastuu ja velvollisuus ovat kasvaneet, niin matkan hankinnassa kuin sen toteutumisessa. Sen jälkeen, kun matkanjärjestäjä tai matkanvälittäjä on tiedottanut asiakasta eli matkustajaa matkapalvelulain 2 luvun ja 5 luvun 36 §:n ehtojen mukaisesti, siirtyy monessa asiassa vastuu matkustajalle.

Yleisten matkapakettiehtojen 2.3. kohdan mukaan, matkanjärjestäjän on ennen sopimuksen tekemistä annettava matkustajalle yleiset tiedot kohdemaan passi- ja viisumimääräyksistä, mukaan lukien keskimääräinen viisumin hankkimisaika. Kun matkanjärjestäjä on nämä tarvittavat tiedot matkustajalle antanut pakollisista matkustusasiakirjoista, niin on matkailijan velvollisuus itse huolehtia matkalla tarvittavista asiakirjoista. Matkailijan tulee esimerkiksi tarkistaa passin, viisumin ja rokotustodistusten voimassaolo sekä matkalippujen oikeellisuus. Matkapalvelulain 12 §:n mukaan matkanjärjestäjän tulee riittävän ajoissa ennen matkan alkamista kertoa matkustajalle tiedot kuljetusyhteyksistä aikatauluineen ja pysähdyksineen.

⁶⁵ KKV, Matkapalveluyhdistelmien tarjoajan vakuus 10.8.2018.

⁶⁶ KKV, Yleiset matkapakettiehdot 19.6.2018.

Jos matkanjärjestäjä on täyttänyt tiedonantovelvollisuutensa ja osoittaa matkapalvelulain 29 §:n mukaisesti, että virhe ei johdu matkanjärjestäjästä itsestään, se ei vastaa matkustajalle aiheutuvasta vahingosta, mikäli matka estyy tai keskeytyy puutteellisten tai virheellisten matka-asiakirjojen tai viisumin epäämisen tai puuttumisen vuoksi.

Ennen matkan alkua matkustaja saa yleisten matkapakettiehtojen 2.4. kohdan mukaan tiedon kohdemaan turvallisuudesta. Matkanjärjestäjän on siis huomautettava mahdollisista riskeistä ja yleisistä terveismääräyksistä, mutta matkustajan velvollisuuksiin kuuluu itse tutustua kohdemaahan ja sen turvallisuusohjeisiin esimerkiksi ulkoministeriön tai terveyden- ja hyvinvoinninlaitoksen sivuilla.

Matkustaja on aina ensisijaisesti yleisten matkapakettiehtojen 2.4. kohdan mukaan, itse vastuussa omasta terveydestään ja turvallisuudestaan. Hänen on toimittava kohdemaan ohjeiden mukaisesti, mutta jos matkustaja kuitenkin joutuu esimerkiksi onnettomuuteen tai sairastuu, niin auttavat kohdemaan viranomaiset myös matkustajaa. Laki matkapalveluyhdistelmistä säätää matkanjärjestäjän avustamisvelvollisuudesta. Matkanjärjestäjällä on matkapalveluyhdistelmälain 33 §:n ja matkapakettidirektiivin 16 artiklan mukaan, velvollisuus auttaa asianmukaisissa järjestelyissä ja ilman aiheutonta viivytystä matkustajaa. Mikäli katsotaan, että matkustaja on itse aiheuttanut vaikeudet tahallisesti tai huolimattomuudellaan, on matkanjärjestäjällä oikeus periä kohtuullinen lisäkorvaus antamastaan avusta. Lisäkorvaus saa kuitenkin vastata enintään matkanjärjestäjälle avun antamisesta aiheutuneita todellisia kustannuksia.

Matkapakettilain myötä matkustajalle syntyi myös oikeus peruuttaa matka matkapakettilain 15 §:n mukaan, milloin tahansa ennen matkan alkamista ilman pätevää syytä. Jos matkustaja peruuttaa sopimuksen 1 momentin nojalla, matkanjärjestäjä saa periä matkustajalta asianmukaisen ja perustellun peruutusmaksun. Matkanjärjestäjällä ei ole kuitenkaan oikeutta periä peruutusmaksua siinä tapauksessa, jos syynä on esimerkiksi kohteen tai sen lähiympäristön olosuhteet, jotka ovat merkittävästi muuttuneet tai jos matkanjärjestäjä on antanut matkasta virheellistä tietoa. Peruutusmaksu saa olla enintään matkapaketin hinta ja lisäksi matkanjärjestäjän on matkustajan pyynnöstä esitettävä perustelut peruutusmaksun määrälle, jos matkustaja niitä tiedustelee.

10.2 Hinnan muutokset

Matkapakettiyhdistelmistä annetun lain 18 §:n ja matkapakettidirektiivin 10 artiklan mukaan lähtökohtana on, että sovitut hinnat ovat sitovia. Matkanjärjestäjällä on kuitenkin oikeus muuttaa hintaa matkapakettisopimuksen tekemisen jälkeen, jos tietyt edellytykset täyttyvät ja matkapakettisopimuksessa nimenomaisesti varataan tämä mahdollisuus sekä todetaan, että

matkustajalla on vastaavasti oikeus hinnanalennukseen vastaavilla perusteilla. Tällöin matkapakettisopimuksen ehdoissa on ilmoitettava, miten hinnantarkistukset lasketaan.

Matkanjärjestäjä voi matkapalveluyhdistelmä lain 18 §:n mukaan, korottaa matkapakettisopimuksen hintoja enintään 8 prosenttia matkapaketin kokonaishinnasta. Jos hinnankorotus on yli 8 prosenttia matkapaketin kokonaishinnasta, on ilmoituksessa lisäksi mainittava matkustajan oikeudesta peruuttaa sopimus kohtuullisessa määräajassa ilman peruutusmaksua. Hinnan korotus ei kuitenkaan saa olla kustannusten nousua suurempi ja se saa perustua ainoastaan siihen mitä lain 18 §:ssä mainitaan eli kuljetuskustannusten muutokseen, joka johtuu polttoaineiden tai muiden energialähteiden hinnoista, matkapalveluihin kohdistuvien verojen tai matkapalveluille kolmansien osapuolien asettamien maksujen muutokseen, matkapaketin kannalta merkitykselliseen valuuttakurssin muutokseen.

Matkapakettidirektiivin 10 artiklan ja matkapakettilain 18 §:n mukaan, matkanjärjestäjän on ilmoitettava hinnankorotuksesta selkeästi ja ymmärrettävästi viimeistään 20 päivää ennen matkapaketin alkamista ja esitettävä korotuksen perustelut ja laskutapa.

Yleisten matkapakettiehtojen 8.3. kohdassa säädetään, että jos matkan hintaa korotetaan sopimuksen tekemisen jälkeen enemmän kuin 8 % edellä mainitun mukaisesti laskettuna, matkustajalla on oikeus purkaa sopimus. Matkustajan on ilmoitettava sopimuksen purkamisesta matkanjärjestäjälle matkanjärjestäjän ilmoittamassa kohtuullisessa määräajassa tai ellei määräaikaa ole ilmoitettu, seitsemän päivän kuluessa siitä, kun matkustaja sai tiedon hinnan korotuksesta. Mikäli matkustaja on päättänyt peruuttaa matkan, on hänen maksamansa maksusuoritukset palautettava hänelle ilman aiheutonta viivytystä, mutta viimeistään 14 päivän kuluessa peruutuksesta.

Kun kyse on hinnanalennuksesta, niin matkanjärjestäjällä on oikeus vähentää lain 18 §:n 4 momentin mukaan tosiasialliset hallintokulut matkustajalle suoritettavasta maksun palautuksesta. Matkustajan pyynnöstä matkanjärjestäjän on esitettävä todisteet hallintokuluista. Hintaa on vähennettävä vähintään kustannusten laskua vastaavasti.

10.3 Matkanjärjestäjän vastuu matkapaketin toteuttamisesta

Matkanjärjestäjä on aina vastuussa matkapaketin toteuttamisesta matkapakettilain 20 §:n mukaan, riippumatta siitä, että suorittaako matkanjärjestäjä itse palvelut vai joku muu taho. Muita tahoja voivat olla esimerkiksi yleisten matkapakettiehtojen 2.1. kohdassa mainitut hotellit tai kuljetusyhtiöt.

Jos matkanjärjestäjän suorituksessa on virhe, on matkanjärjestäjä velvollinen korjaamaan virheen matkapalveluyhdistelmälain 23 §:n mukaan välittömästi tai kohtuullisessa

määräajassa, paitsi, jos se ei ole mahdollista tai siitä koituisi kohtuuttomia kustannuksia. Matkustajan tulee matkapalveluyhdistelmälain 22 §:n mukaan, ilmoittaa havaitsemastaan virheestä matkanjärjestäjälle ilman aiheetonta viivytystä. Mikäli matkanjärjestäjä ei korjaa virhettä ja käyttää matkapalveluyhdistelmistä annetun lain 23 §:n toisen momentin mukaista kieltäytymisoikeuttaan, on matkustajalla lain 23 §:n toisen momentin mukaan oikeus vaatia hinnanalennusta ja vahingonkorvausta. Vaihtoehtoisesti matkapalveluyhdistelmälain 23 §:n ensimmäisen momentin mukaan, jos matkanjärjestäjä ilmoittaa, ettei korjaa virhettä, tai jos korjausta ei suoriteta välittömästi tai matkustajan asettamassa kohtuullisessa määräajassa, matkustajalla on oikeus tehdä se itse. Tällöin matkustajalla on oikeus saada matkajärjestäjältä korvaus virheen korjauksesta aiheutuneista kustannuksista jälkikäteen.

Jos merkittävää osaa matkapalveluista ei voida suorittaa sovitun mukaisesti, matkanjärjestäjän on tarjottava matkustajalle vaihtoehtoisia järjestelyjä matkapakettiyhdistelmälain 24 §:n mukaan. Lain 24 §:n mukaan, matkanjärjestäjällä on myös velvollisuus tarjota vaihtoehtoisia järjestelyjä sellaisissa tapauksissa, joissa matkustajan paluu matkan lähtöpaikalle ei toteudu sovitulla tavalla. Vaihtoehtoisista järjestelyistä ei saa aiheutua matkustajalle lisäkustannuksia ja jos järjestelyt ovat laadultaan heikompia kuin matkapakettisopimuksen mukainen paketti, matkustajalla on oikeus vaatia hinnanalennusta. Matkustaja voi myös kieltäytyä tarjotuista vaihtoehtoisista järjestelyistä, jos ne eivät ole verrattavissa matkapakettisopimuksessa sovittuun tai jos myönnettävä hinnanalennus on riittämätön.

10.4 Hinnan alennus ja vahingonkorvaus

Matkapalveluyhdistelmälain 28 §:n mukaan, matkustajalla on oikeus asianmukaiseen hinnanalennukseen siltä ajalta, jolloin matkanjärjestäjän suorituksessa on ollut virhe, jollei matkanjärjestäjä osoita, että virhe johtuu matkustajasta.

Uuden matkapalveluyhdistelmälain 29 §:n ja matkapakettidirektiivin 14 artiklan 2-3 kohdan mukaan, matkustajalla on oikeus vahingonkorvaukseen virheestä ilman aiheetonta viivytystä, jonka matkanjärjestäjän virhe on hänelle aiheuttanut. Matkanjärjestäjällä ei kuitenkaan ole korvausvelvollinen, jos tämä osoittaa, että virhe johtuu matkustajasta, kolmansista osapuolista, joilla ei ole yhteyttä matkapalvelujen järjestämiseen eikä virhe olisi tällöin ollut kohtuullisesti ennakoitavissa tai estettävissä taikka, jos virhe johtuu väistämättömistä ja poikkeuksellisista olosuhteista.

Yleisten matkapakettiehtojen 16.4. kohdan mukaan, matkustajan on pyrittävä rajoittamaan vahingon määrää parhaansa mukaan. Matkanjärjestäjä ei vastaa vahingosta, joka on aiheutunut matkustajan omasta tuottamuksesta. Ilma-, meri-, tai rautatiekuljetuksen aikana

tapahtuneen vahingon osalta vahingonkorvaus määräytyy yleisten matkapakettiehtojen 16.5. kohdan mukaan, niiden säännösten tai sopimusten perusteella, joita alihankkijana toimiva kuljetusyhtiö soveltaa omassa toiminnassaan.

Matkapakettilain 31 §:n ja yleisten matkapakettiehtojen 16.6. kohdan mukaan, matkustajalle myönnettävä vahingonkorvaus määräytyy syntyneen vahingon suuruuden perusteella, mutta se ei voi koskaan olla enempää kuin kolme kertaa matkan hinta. Tämä vastuunrajoitus ei koske kuitenkaan henkilövahinkoa eikä tahallaan tai huolimattomuudesta aiheutettua muuta vahinkoa.

Matkapalveluyhdistelmälain mukaan laadituissa yleisissä matkapakettiehdossa korvattaviksi vahingoiksi mainitaan kohdassa 16.2. matkustajalle hyödyttömiksi käyneiden ansionmenetyksen sekä ylimääräisenä tulleiden kulujen lisäksi loma- tai matkanautinnonmenetys. Loma- tai matkanautinnon menetyksessä matkapalveluiden suorittamisessa on oltava ollut merkittävä virhe. Matkapakettidirektiivin johdanto-osassa kohdassa 34 sanotaan, että korvauksen olisi katettava myös aineettomat vahingot, kuten korvaus matka- tai lomanautinnon menetyksestä, sillä perusteella, että asianomaisten matkapalvelujen suorittamisessa on ilmennyt merkittäviä ongelmia. Hallituksen esityksessä uudesta laista 105/2017 vp⁶⁷ matkapalveluyhdistelmistä kerrotaan, että aikaisemmin valmismatkalain aikana lomanautinnon menettämisestä maksettava korvaus on korvattu käytännössä hinnanalennuksena, mutta nyt uuden lainsäädännön aikana se tulisi korvata erikseen. Erillinen korvaus matka- tai lomanautinnon menettämisestä on matkustajan näkökulmasta varmasti suurin muutos oikeuksiin uuden matkapakettidirektiivin myötä. Esimerkiksi hotellista saadun vatsataudin aiheuttamasta kivusta ja särystä tai matkanjärjestäjän retkellä sattuneen liikenneonnettomuuden aiheuttamasta järkytyksestä taikka hotellikaranteenin aiheuttamasta vapauden rajoituksesta johtuva lomanautinnon menetys voi matkapakettilain perusteella tulla hyvitettyväksi.⁶⁸

Esimerkki lomanautinnon menettämisestä kuluttajariitalautakunnan päätöksestä vuodelta 2021, jossa perhe, jota luteet olivat purreet hotellissa, oli oikeutettu hyvitykseen. Nelihenkisen perheen kahden viikon lomamatkalla hotellihuoneessa olleet luteet olivat useana yönä purreet matkustajia. Perhe sai kymmeniä luteen puremia ja huolen siitä, että luteet seuraisivat heitä kotiinkin. Luteet kävivät perheen kimppuun jo ensimmäisenä yönä, mutta perhe tajusi vasta muutaman päivän jälkeen, että kyseessä olivat luteet. Puremista aiheutui terveyshaittaa, muun muassa kutinaa ja unettomia öitä. Luteiden tuhoamisen vuoksi perheen matkatavaroita jouduttiin puhdistamaan

⁶⁷ HE 105/2017 vp, 15.

⁶⁸ Kuluttajariitalautakunta, Tiedotteet 5.3.2021.

ja ne olivat osan aikaa pois käytöstä. Lomanautinnon menetys ulottui usean päivän ajalle kahden viikon matkalla.⁶⁹

YLE:n uutisessa 6.3.2021 kerrotaan, että perhe vaati Tjäreborgilta matkan hinnan eli runsaan 2 800 euron palauttamista sekä hyvitystä matkan pilalle menemisen ja luteiden aiheuttaman mielipahan vuoksi. Lisäksi perhe halusi korvauksia pilalle menneistä matkatavaroista ja muista kuluista. Perhe vaati yhteensä 3 400 euron korvauksia. Vakuutusyhtiö oli jo aiemmin korvannut vahinkoja runsaalla tuhannella eurolla. Tjäreborg tarjosi korvauksena yhteensä 30 prosenttia matkan hinnasta eli vajaat 850 euroa tai vaihtoehtoisesti tuhannen euron matkalahjakorttia. Tjäreborgin mukaan luteiden löytyminen kyseisestä hotellista oli poikkeuksellista ja se katsoi, että hotelli toimi parhaalla mahdollisella tavalla, kun perhe sai uuden huoneen, ilmaisen lääkärikäynnin ja matkatavaroiden puhdistamisen. Vahingoittuneiden matkatavaroiden osalta Tjäreborg kehotti vanhempia olemaan yhteydessä vakuutusyhtiöön.⁷⁰

Kynnys lomanautinnon menettämisestä ylittyi. Ottaen huomioon muissa aineettoman vahingon tilanteissa maksettava korvaustaso, lautakunta piti 100 euron hyvitystä lomanautinnon menettämisestä kullekin matkustajalle riittävänä. Tämän lisäksi matkustajat olivat oikeutettuja 30 prosentin hinnanalennukseen ja vahingonkorvaukseen matkatavaroiden puhdistamisesta.⁷¹

Oikeus vahingonkorvaukseen lomanautinnon menettämisestä perustuu lakiin matkapalveluyhdistelmistä vuodelta 2018 sekä yleisiin matkapakettiehtoihin. Vahingonkorvauksen taustalla on EU-oikeus. Sen mukaan korvauksen on katettava myös matkustajan aineettomat vahingot, jos matkapalvelujen suorittamisessa on ilmennyt merkittäviä ongelmia. Suomen kansallista oikeutta on tulkittava mahdollisimman pitkälle EU-oikeuden mukaisesti.⁷²

Kuluttajariitalautakunnan sivuilla sanotaan, että pääsääntöisesti aineeton vahinko, mitä lomanautinnon menetys on, voi tulla korvattavaksi vain nimenomaisen vahingonkorvaussäännöksen perusteella. Tämän vuoksi lomanautinnon menetys ei voi EU-oikeudesta huolimatta tulla korvattavaksi laajasti.

⁶⁹ YLE 6.3.2021, Rautio Marjatta; Kuluttajariitalautakunta, Tiedotteet 5.3.2021.

⁷⁰ YLE 6.3.2021, Rautio Marjatta.

⁷¹ Kuluttajariitalautakunta, Tiedotteet 5.3.2021.

⁷² Kuluttajariitalautakunta, Tiedotteet 5.3.2021.

11 Sopimusmuutokset ja purkaminen

Niin kuin matkapakettidirektiivin 11 artiklassa sanotaan, on jäsenvaltioiden varmistettava, ettei matkanjärjestäjä voi ennen matkapaketin alkamista muuttaa yksipuolisesti muita matkapakettisopimuksen ehtoja kuin hintaa 10 artiklan mukaisesti, paitsi jos matkanjärjestäjä on sopimuksessa varannut itselleen oikeuden tähän.

Matkapalveluyhdistelmistä annetun lain 17 §:n mukaan, matkanjärjestäjän on ilman aiheutonta viivytystä selkeästi, näkyvästi ja ymmärrettävästi ilmoitettava matkustajalle, jos matkanjärjestäjän on tehtävä ennen matkan alkamista merkittäviä muutoksia matkapalvelujen pääominaisuuksiin tai jos matkanjärjestäjä ei kykene täyttämään niitä matkustajan erityisiä toiveita, jotka matkanjärjestäjä on hyväksynyt.

Lisäksi matkanjärjestäjän on matkapalveluyhdistelmistä annetun lain 17 §:n mukaan tehtävä ilmoitus matkustajalle pysyvällä tavalla ja siitä on käytävä ilmi, mitä muutoksia matkanjärjestäjän on tarkoitus tehdä, heikentävätkö muutokset matkapaketin laatua tai alentavatko ne sen arvoa sekä minkä suuruisen hinnanalennuksen matkustaja saa tehtyjen muutosten johdosta. Ilmoituksessa on mainittava myös, että matkustajan katsotaan hyväksyvän ehdotetut muutokset, jos matkustaja ei ilmoituksessa mainitussa kohtuullisessa määräajassa ilmoita peruuttavansa sopimusta. Jos matkanjärjestäjä tarjoaa korvaavan matkapaketin siinä tapauksessa, että matkustaja peruuttaa tehdyn sopimuksen, ilmoituksessa on oltava tiedot tarjotusta korvaavasta matkapaketista ja sen hinnasta. Mikäli matkustaja ei peruuta sopimusta, niin katsotaan hänen hyväksyneen muutokset.

Matkustajalla on oikeus yleisten matkapakettiehtojen 7.1. kohdan mukaan oikeus viimeistään 45 vuorokautta ennen matkan alkua muuttaa matkakohdetta, lähtöpäivää tai hotellia maksamalla alkuperäisen ja uuden matkan mahdollisen hinnanerotuksen lisäksi toimistokulut.

Matkapalveluyhdistelmälain 13 §:n ja yleisten matkapakettiehtojen 7.2. kohdan mukaan, matkustaja saa luovuttaa paikkansa, jollekin muulle henkilölle, joka täyttää mahdolliset vaatimukset matkalle osallistumista varten. Luovutuksesta on ilmoitettava matkanjärjestäjälle pysyvällä tavalla viimeistään seitsemän päivää ennen matkan alkamista. Ilmoituksen voi tehdä myös myöhemmin, mutta silloin se ei saa aiheuttaa kohtuutonta hankaluutta matkanjärjestäjälle.

Matkanjärjestäjällä on oikeus periä luovutuksesta aiheutuneita korvauksia matkapalveluyhdistelmälain 13 §:n ja yleisten matkapakettiehtojen 7.2. kohdan mukaan, kunhan korvaus vastaa aiheutuneita kustannuksia ja on muutenkin kohtuullinen. Matkanjärjestäjän on ilmoitettava aiheutuneet kustannukset luovuttajalle ja annettava tälle niitä koskevat todisteet. Luovuttaja ja luovutuksensaaja vastaavat yhteisvastuullisesti matkan

hinnan ja mahdollisesti perittävän korvauksen maksamisesta matkanjärjestäjälle.

11.1 Matkan peruuttamiseen liittyvät velvollisuudet

Matkanjärjestäjällä on oikeus peruuttaa matka matkapalveluyhdistelmälain 14 §:n mukaisesti vähäisen osanottajamäärän tai väistämättömien ja poikkeuksellisten olosuhteiden takia. Yleisten matkapakettiehtojen 10.1. a) kohdan mukaan, matkanjärjestäjä voi asettaa matkan toteutumisen edellytykseksi matkalle lähtevien matkustajien vähimmäismäärän. Matkanjärjestäjän tulee matkaa koskeissa ennakkotiedoissa tai muussa materiaalissa mainita matkan toteutumisen riippuvan osanottajamäärästä. Peruuttamisen ilmoittamisen vähimmäismääräaika riippuu matkan kestosta.

Jos matka kestää yli kuusi päivää on peruuttamisesta ilmoitettava 20 päivää ennen matkan alkamista. Jos matka kestää kahdesta kuuteen päivään on peruuttamisesta ilmoitettava seitsemän päivää ennen matkan alkamista ja, jos matka kestää alle kaksi päivää on peruuttamisesta ilmoitettava 48 tuntia ennen matkan alkamista.

Siinä tapauksessa, että poikkeukselliset ja väistämättömät olosuhteet estävät matkanjärjestäjää toteuttamasta matkapakettia sovitulla tavalla on matkanjärjestäjällä oikeus peruuttaa matka. Yleisten matkapakettiehtojen 10.1. b) kohdassa on kerrottu, mitä poikkeuksellisilla ja väistämättömillä olosuhteilla voidaan tarkoittaa, esimerkiksi sotaa, muita vakavia turvallisuusongelmia kuten terrorismia, merkittäviä riskejä ihmisen terveydelle, kuten vakavat taudit tai luonnonkatastrofit, kuten tulvat, maanjäristykset tai muut sääolosuhteet. Matkapalveluyhdistelmälain 14 §:n mukaan peruuttamisesta on ilmoitettava matkustajalle ilman aiheetonta viivytystä ennen matkan alkamista.

12 COVID-19

Joulukuussa 2019 Kiinassa Wuhanissa todettiin keuhkokuumeetapauksia, joiden aiheuttajaksi varmistui uusi, aiemmin tuntematon koronavirus, SARS-CoV-2. Tämä uusi koronavirus nimettiin sen sukulaisviruksen SARS-koronaviruksen mukaisesti. Nykyään uuden koronaviruksen aiheuttamaa tautia kutsutaan nimellä COVID-19 (myöh. korona), joka tulee sanoista corona, virus, disease.⁷³ Uusi koronavirus aiheuttaa hengitystieinfektioita ja pienellä osalla tartunnan saaneista on vakava infektio. Varmistettuihin koronavirusinfektioihin on Suomessa kuollut hieman yli 1.5 % sairastuneista (tilanne 12.1.2021). Maailmanlaajuisesti kuolleisuus on ollut epidemian alusta 2.2 % ja viimeisten viikkoitaisten lukujen perusteella noin 1.7 % (WHO

⁷³ THL Koronavirus, COVID-19, 25.2.2021.

tilanne 12.1.2021). Infektioon menehtyneillä on ollut elimistön puolustuskykyä heikentäviä perussairauksia useammin kuin siitä toipuneilla, ja he ovat usein olleet iäkkäämpiä henkilöitä.⁷⁴

13 COVID-19 vaikutus lainsäädäntöön

Hallituksen esityksessä HE 120/2020 vp eduskunnalle laiksi matkapalveluyhdistelmien tarjoajista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta. 11.3.2020 Maailman Terveysjärjestö WHO julisti koronavirusepidemian pandemiaksi. 16.3.2020 Suomen hallitus totesi yhteistoiminnassa tasavallan presidentin kanssa, että Suomessa vallitsee poikkeusolot koronavirustilanteen vuoksi ja linjasi erinäisistä toimenpiteistä koronavirustilanteen hoitamiseksi. Muun muassa Suomen rajat suljettiin sekä matkustaja- ja henkilöliikennettä rajoitettiin voimakkaasti. EU-maat sopivat 17.3.2020 koordinoitusti matkustusrajoituksista EU:n ulkorajoilla.⁷⁵

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi väliaikainen muutos matkapalveluyhdistelmistä annettuun lakiin lisäämällä lakiin uusi 10 a §. Muutos liittyy covid-19-epidemian vuoksi peruutettujen matkapakettien maksujen palautukseen matkustajalle. Esityksen mukaan matkustajalle voitaisiin korvata valtion varoista matkanjärjestäjän konkurssissa saatavat, jotka matkanjärjestäjä olisi ollut velvollinen palauttamaan matkapaketin peruuntuessa sekä matkustajan maksun palautuksen sijaan vastaanottaman matkakupongin arvo. Säännös koskisi tilanteita, joissa matkapaketin peruutuksen syynä on covid-19-epidemia. Edellytyksenä olisi, ettei saatavia voitaisi korvata matkanjärjestäjän asettamista vakuuksista.⁷⁶ Matkustajan tulisi tehdä korvaushakemus Kilpailu- ja kuluttajavirastolle, joka päättäisi korvausten maksamisesta.⁷⁷

Esityksen tavoitteena on kuluttajien tasavertaisen aseman turvaaminen matkanjärjestäjän konkurssissa. Lisäksi tavoitteena on tehdä matkakuponkien vastaanottamisesta kuluttajille houkutteleva ja luotettava vaihtoehto hinnan palautukselle rahana.⁷⁸

Hallituksen esitys on vahvistettu eduskunnassa 16.10.2020 ja Valtioneuvosto on hyväksynyt hallituksen esityksen ja eduskunta on hyväksynyt päätöksen.⁷⁹ Lakimuutoksen on tarkoitus tulla voimaan hallituksen esityksen mukaan mahdollisimman pian määräaikaisena ja olemaan

⁷⁴ DUODECIM Terveyskirjasto. Uusi koronavirus (COVID-19) 13.1.2021.

⁷⁵ HE 120/2020 vp, 3.

⁷⁶ HE 120/2020 vp, Esityksen pääasiallinen sisältö.

⁷⁷ HE 120/2020 vp, 7.

⁷⁸ HE 120/2020 vp, Esityksen pääasiallinen sisältö.

⁷⁹ HE 120/2020 vp, Eduskunta käsittely.

voimassa 31.12.2022 saakka. Lakia sovellettaisiin aikaisintaan 16.3.2020 syntyneisiin saataviin tai sen jälkeen.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti matkapalveluyhdistelmien tarjoajista annettuun lakiin (921/2017) lisätään uusi 10 a § väliaikaisesti. Hallituksen esityksessä 120/2020 sivulla 12 sanotaan seuraavanlaisesti uudesta väliaikaisesta 10 a §:stä;

Matkustajalle voidaan korvata valtion varoista valtion talousarvion rajoissa matkapalveluyhdistelmistä annetun lain 16 §:ssä tarkoitettu maksusuoritus, jonka matkanjärjestäjä on velvollinen palauttamaan, tai matkustajan maksusuorituksen palautuksen vaihtoehtona vastaanottama matkakuponki, jos matkapaketin peruuntuminen johtuu sellaisista matkapalveluyhdistelmistä annetun lain 5 §:n 6 kohdassa tarkoitetuista väistämättömistä ja poikkeuksellisista olosuhteista, joiden syynä on covid-19-epidemia. Korvaus voidaan maksaa sen jälkeen, kun matkanjärjestäjä on asetettu konkurssiin. Vaatimus korvauksen maksamisesta on esitettävä Kilpailu- ja kuluttajavirastolle 6 kuukauden kuluessa siitä, kun matkanjärjestäjä on asetettu konkurssiin. Kilpailu- ja kuluttajavirasto päättää korvauksen myöntämisestä. Matkustajalla ei ole oikeutta korvaukseen tämän pykälän nojalla, jos hänelle maksetaan 1 momentissa tarkoitettuja saatavia jonkin muun lain tai sopimuksen perusteella.

14 COVID-19-pandemian vaikutukset matkustamiseen

Covid-19-pandemia on aiheuttanut maailmanlaajuisia matkustusrajoituksia ennennäkemättömällä tavalla. Covid-19-pandemia on pysäyttänyt lähes täysin matkustamisen Euroopassa ja monissa muissa maailman osissa. Tällä on vakavia vaikutuksia koko matkailuekosysteemiin. Vuoteen 2019 verrattuna matkailun tuotot vähenivät Euroopassa vuoden 2020 tammi- ja lokakuun välillä 72 prosenttia Maailman matkailujärjestön (UNWTO) tietojen mukaan.⁸⁰

Matkanjärjestäjät kärsivät tulojen menetyksestä ja erityisesti siitä, että peruutuksista johtuvia maksupalautuspyyntöjä on huomattavasti enemmän kuin uusia varauksia. ”Toisen aallon” skenaariossa Komission Yhteinen tutkimuskeskus arvioi, että saapuvien matkailijoiden väheneminen vuonna 2020 saattaa vaarantaa EU:n taloudessa jopa 11,7 miljoonaa työpaikkaa. Samaan aikaan kuluttajajärjestön mukaan tuhannet kuluttajat eivät olleet joulukuuhun 2020 mennessä saaneet maksujen palautuksia peruutetuista lomamatkoista.⁸¹

⁸⁰ COM (2021) 90 final, Bryssel 26.2.2021, kohta 5.

⁸¹ COM (2021) 90 final, Bryssel 26.2.2021, kohta 5.

14.1 Matkojen peruutukset

Covid-19-pandemiaan on jouduttu soveltamaan matkapakettidirektiivin ”väistämättömiä ja poikkeuksellisia olosuhteita” koskevia säännöksiä.⁸² Tällaisilla olosuhteilla tarkoitetaan matkapakettidirektiivin 3 artiklan 12 kohdan mukaan tilannetta, johon tällaiseen tilanteeseen vetoava osapuoli ei voi vaikuttaa ja jonka seurauksia ei olisi voitu välttää, vaikka kaikki kohtuulliset toimenpiteet olisi toteutettu. Matkapakettidirektiivin 12 artiklan 2 kohdan mukaan matkustajilla olisi myös oltava oikeus purkaa matkapakettisopimus peruutusmaksua suorittamatta, jos väistämättömät ja poikkeukselliset olosuhteet vaikuttavat merkittävästi matkapaketin toteuttamiseen. Tällaisiin olosuhteisiin voivat kuulua matkapakettidirektiivin johdanto-osan 31 kohdan mukaan esimerkiksi merkittävät riskit ihmisten terveydelle kuten vakavan taudin esiintyminen. Myös matkanjärjestäjä voi purkaa matkapakettidirektiivin 12 artiklan 3 kohdan mukaan sopimuksen ilman seuraamuksia, jos väistämättömät ja poikkeukselliset olosuhteet estävät matkanjärjestäjää toteuttamasta sopimusta. Jolloin matkustajalla on matkapakettidirektiivin 12 artiklan 4 kohdan mukaan oikeus saada kaikki matkapaketista maksetut maksut takaisin 14 päivän kuluessa sopimuksen purkamisesta. Covid-19-pandemian aiheuttamassa poikkeuksellisessa tilanteessa matkustajalla on sekä itse tekemänsä tai matkanjärjestäjän tekemän peruutuksen vuoksi matkapalveluyhdistelmälain 16 §:n mukaan oikeus saada rahansa takaisin kokonaisuudessaan ilman aiheetonta viivytystä tuon 14 päivän kuluessa siitä, kun matka on peruutettu.⁸³

Euroopan komissio antoi 18. maaliskuuta 2020 tulkintaohjeet (2020/C 89 I/01) matkustajien oikeuksia koskevista EU:n asetuksista covid-19-epidemian levitessä. Komissio muistutti mieliin, että matkustajat voivat valita, haluavatko ne hinnan palautuksen käteisenä vai matkakuponkina. Komissio julkaisi verkkosivuillaan 19. maaliskuuta 2020 kyseiset tulkintaohjeet matkapakettidirektiivin soveltamisesta covid-19-tilanteessa.⁸⁴

Komission tulkintaohjeiden johdanto-osassa sanotaan, että Euroopan komissio katsoo, että tässä yhteydessä olisi hyödyllistä selventää matkustajien oikeuksia lento-, rautatie-, linja-auto- ja laivaliikenteessä sekä liikenteenharjoittajien vastaavia velvoitteita. Ohjeissa (2020/C 89 I/01) vahvistetaan matkailijan oikeus saada takaisin suorittamansa maksut kokonaisuudessaan, mutta todetaan lisäksi, että matkailija voi vaihtoehtoisesti hyväksyä matkakupongin.

⁸² COM (2021) 90 final, Bryssel 26.2.2021, kohta 5.1.

⁸³ HE 120/2020 vp, 5.

⁸⁴ Komission suositus (EU) 2020/648.

22. huhtikuuta 2020 Kilpailu- ja kuluttajavirasto tiedusteli komissiolta tulkintaa siihen, voidaanko peruutetuista matkoista aiheutuvat takaisinmaksut tai niiden vaihtoehtona annetut matkakupongit mahdollisessa maksukyvyttömyystilanteessa katsoa matkanjärjestäjän vakuudella suojattavaksi, jos matkojen peruutukset on tehty matkanjärjestäjän toimesta. Komissio totesi vastauksessaan, ettei sillä ole asiaan virallista tulkintaa, mutta epävirallinen tulkinta seuraa direktiivin 17 artiklan 1 kohdan tiukkaa sanamuotoa. Tulkinnan mukaan koronatilanteen vuoksi perutut matkat sekä niitä vastaan annettavat matkakupongit eivät olisi Suomessa maksukyvyttömyyssuojan piirissä, koska palvelut eivät ole jääneet suorittamatta matkanjärjestäjän maksukyvyttömyyden vuoksi, vaan ennen sitä koronan aiheuttaman poikkeustilanteen vuoksi.⁸⁵

Esimerkki; kun YLE uutisoi 16.1.2021 kolmesta kuluttajariitalautakunnan käsittelemästä riidasta, jossa matkan sai perua koronan vuoksi ilman kuluja. Lautakunta oli yksimielinen kaikissa päätöksissään.⁸⁶ Yhdessä tapauksista pariskunta oli varannut viikon matkan Kanariansaarille Playa del Inglésiin lokakuussa 2019. Matka maksoi hieman yli 920 euroa per henkilö, yhteensä noin 1 850 euroa. Pariskunta peruutti matkansa 8. maaliskuuta, kun lähtöpäivä olisi ollut 20. maaliskuuta, mutta pariskunta vetosi Kanariansaarten koronavirustilanteeseen matkaa peruuttaessaan.

Aurinkomatkojen mukaan peruutuskulut 12 päivää ennen lähtöä olivat yleisten matkapakettiehtojen mukaisesti puolet matkan hinnasta.⁸⁷ Yleisissä matkapakettiehdossa kohdassa 4 c todetaan, että matkanjärjestäjällä on oikeus periä peruutusmaksuna 50 % matkan hinnasta, kun matka peruutetaan myöhemmin kuin 21 vuorokautta mutta viimeistään 7 vuorokautta ennen matkan alkamista. Pariskunta oli peruuttanut matkansa 12 vuorokautta ennen. Aurinkomatkat kertoivat noudattavansa ulkoministeriön matkustussuosituksia, jotka eivät vielä tuolloin rajoittaneet matkustamista Espanjaan. Aurinkomatkojen mielestä matkustajat peruuttivat matkan perusteetta.⁸⁸

Aurinkomatkat palautti pariskunnalle hieman yli 950 euroa. Rahahyvityksen lisäksi se tarjosi vajaan 500 euron lahjakorttia. Tällöin alkuperäisen matkan peruutuskuluiksi olisi jäänyt 400 euroa eli varausmaksuja vastaava summa. Pariskunta vaati koko matkan hinnan palauttamista rahana, koska he olivat seuranneet Kanariansaarten suomenkielisiä uutisia, joiden mukaan alueella oli

⁸⁵ HE 120/2020 vp, 3-4.

⁸⁶ YLE 2021, Marjatta Rautio.

⁸⁷ YLE 16.1.2021, Marjatta Rautio.

⁸⁸ YLE 16.1.2021, Marjatta Rautio.

jo peruutuksen aikaan paikallisten viranomaisten asettamia liikkumisrajoituksia. He toimittivat ratkaisupyyntönsä mukana kuluttajariitalautakunnalle otteita uutisista. Lisäksi pariskunta vetosi siihen, että Aurinkomatkat peruutti joka tapauksessa matkansa 13. maaliskuuta.⁸⁹

Päätöksessään kuluttajariitalautakunta korostaa, että matkan peruutus voi olla perusteltua, vaikka viranomaisten suositusta välttää matkustamista kohteeseen ei olisi vielä annettu. Lautakunnan mukaan oikeus peruuttaa matka ilman kuluja syntyy sen perusteella, mitä matkustaja voi perustellusti uskoa olosuhteista matkan aikana. Lautakunta huomauttaa, että tässä tapauksessa matkustajat olivat esittäneet vaatimustensa tueksi tietoja matkakohteen koronavirustilanteesta ja liikkumisrajoituksista eikä näitä tietoja kiistetty.⁹⁰

Lisäksi pian sen jälkeen, kun pariskunta oli matkansa peruuttanut, niin viranomaiset olivat koronaviruksen levinneisyyden vuoksi antaneet koronätiedotteita ja suosituksen olla matkustamatta muun muassa matkakohteen alueelle. Ulkoministeriö kehotti 12. maaliskuuta välttämään tarpeetonta matkustamista koronapandemian vuoksi. Hallitus linjasi 16. maaliskuuta, ettei suomalaisten pidä matkustaa ulkomaille. Lautakunnan mukaan viranomaisten tiedotteet ja suositukset tukivat peruuttamisen oikeellisuutta. Lautakunnan suosituksen mukaan matkustajilla on oikeus saada matkan hinta kokonaisuudessaan takaisin.⁹¹

14.2 Suositus matkakupongeista

13. toukokuuta 2020 Euroopan komissio antoi suosituksen (EU) 2020/648 matkustajille ja matkailijoille tarjottavista matkakupongeista vaihtoehtona hinnan palauttamiselle peruutetuista matkapaketeista ja kuljetuspalveluista covid-19-pandemian yhteydessä. Suosituksessa kohdassa 8 komissio muistuttaa jälleen sovellettavaan EU:n lainsäädäntöön eli matkapakettidirektiiviin ja matkustajien oikeuksia koskeviin EU:n asetuksiin perustuvasta oikeudesta maksun palauttamiseen. Suosituksessa toisaalta todetaan kohdassa 13 myös siitä, miten covid-19-pandemiasta johtuvien lukuisten peruutusten vuoksi liikenne- ja matkailualan toimijoiden kassavirta ja tulot ovat kestävämmällä pohjalla. Tämän vuoksi komissio on suosituksessaan suositellut keinoja, joilla matkakupongeista voitaisiin tehdä houkuttelevampia matkustajille, jolloin matkustajat hyväksyisivät ne paremmin vaihtoehtona

⁸⁹ YLE 16.1.2021, Marjatta Rautio.

⁹⁰ YLE 16.1.2021, Marjatta Rautio.

⁹¹ YLE 16.1.2021, Marjatta Rautio.

maksun palautukselle rahana. Komission suosituksessa kohdassa 15 todetaan, että mikäli matkustajat hyväksyisivät ennemmin matkakuponkeja, niin se helpottaisi liikenteenharjoittajien ja matkanjärjestäjien likviditeettiongelmia ja voisi viime kädessä parantaa matkustajien ja matkailijoiden etujen suojelua.

Komissio antoi suosituksella (EU) 2020/648 jäsenvaltioille ja muille sidosryhmille selkeän viestin, että se ei suostuisi kuluttajansuojan tason alentamista koskeviin vaatimuksiin.⁹² Euroopan parlamentti kehotti liikenteestä ja matkailusta vuonna 2020 ja sen jälkeen 19. kesäkuuta 2020 antamassaan päätöslauselmassa kohdassa 14 komissiota ehdottamaan yhteisiä EU:n sääntöjä ehdoista covid-19:n takia annetuille matkakupongeilla, mutta samalla säilyttäen korkeatasoisen kuluttajansuojan. Euroopan parlamentti ehdotti päätöslauselmassaan kohdassa 15 myös, että tutkitaan mahdollisuutta laatia EU:n matkustustakuujärjestelmä yrityksille taloudellisen likviditeetin varmistamiseksi, jotta voidaan taata maksupalautukset matkustajille ja kotiinkuljetuskustannukset sekä oikeudenmukainen korvaus konkurssin yhteydessä mahdollisesti aiheutuneista vahingoista ja korostaa, että matkailijoita olisi kannustettava ottamaan matkavakuutus.⁹³

Komission suosituksen mukaan jäsenvaltiot voisivat halutessaan ottaa käyttöön erityisiä liikenne- ja matkailualan toimijoille tarkoitettuja tukiohjelmia, joilla varmistettaisiin se, että covid-19-pandemiasta johtuviin korvausvaatimuksiin vastataan. Jäsenvaltiot voisivat myös itse päättää toimenpiteidensä ajoituksesta ja tyypistä, mutta jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että ohjelmat hyödyttävät kaikkia matkustajia ja matkailijoita heidän palveluntarjoajastaan riippumatta. Lainoituksen ja valtioneuvostojen lisäksi jäsenvaltiot voisivat tukea matkailualan yrityksiä korvaamalla kuluttajien koronasaatavat, mutta vähimmäisedellytyksenä näissä tukimalleissa olisi kuitenkin oltava kuluttajien yhdenvertainen asema eli tuen olisi oltava kaikkien matkapakettidirektiivin ja matkustajien oikeuksia koskevien unionin asetusten piiriin kuuluvien matkustajien ja matkailijoiden hyödynnettävissä. Tällaiset tukiohjelmat pienentävät matkakuponkien vastaanottamisesta matkustajille tai matkailijoille aiheutuvaa taloudellista riskiä, jolloin se lisää todennäköisyyttä sille, että he valitsevat matkakupongin hinnan palautuksen sijaan.⁹⁴

14.3 Rikkomusmenettelyt kymmentä jäsenvaltiota vastaan

Covid-19-pandemian takia matkajärjestelyjä on jouduttu peruuttamaan. Komissio on 2. heinäkuuta 2020 päättänyt käynnistää rikkomusmenettelyn lähettämällä virallisen ilmoituksen

⁹² COM (2021) 90 final, Bryssel 26.2.2021. Kohta 5.1.1.

⁹³ 2020/2649 (RSP) kohta 14 & 15.

⁹⁴ HE 120/2020 vp, 4.

Italialle, Kreikalle, Kroatialle, Kyprokselle, Liettualle, Portugalille, Puolalle, Ranskalle, Slovakialle ja Tšekille. Kyseisten jäsenvaltioiden kansalliset säännöt rikkovat kuluttajien ja matkailijoiden suojelua koskevaa EU:n lainsäädäntöä, sillä nämä kymmenen jäsenvaltiota rikkovat matkapakettidirektiivin 12 artiklan 4 kohtaa. Komissio on koko kriisin ajan korostanut sitä, että kuluttajien oikeudet ovat edelleen voimassa myös tässä ennennäkemättömässä tilanteessa ja että alan tukemiseksi toteutetut kansalliset toimenpiteet eivät myöskään saa heikentää niitä. Komissio antoi tähän tilanteeseen tarkoitetun suosituksen 13. toukokuuta 2020. Näissä kymmenessä jäsenvaltiossa sovellettiin vielä kuitenkin kansallisia sääntöjä, joiden nojalla matkapaketteja tarjoavat matkanjärjestäjät voivat antaa peruista matkoista korvaukseksi kuponkeja sen sijaan, että palauttaisivat rahat, tai lykätä takaisinmaksua reilusti yli matkapakettidirektiivin 12 artiklan 4 kohdassa asetetun 14 vuorokauden takarajan. EU:n lainsäädännön mukaan matkustajilla on kuitenkin oikeus valita rahojen palautuksen ja muiden korvausmuotojen, kuten kuponkien, välillä, minkä takia komissio päätti lähettää kyseisille jäsenvaltioille virallisen ilmoituksen.⁹⁵

Nyt edellä mainituilla jäsenvaltioilla on kaksi kuukautta aikaa vastata komissiolle ja toteuttaa tarvittavat toimenpiteet, jotta komission toteamat puutteet tulee korjatuksi. Jos tätä ei tapahdu voi komissio lähettää perustellut lausunnot.⁹⁶

Komission kertomuksessa (COM (2021) 90 final) Euroopan parlamentille ja neuvostolle kohdassa 5.2.1. kerrotaan, kuinka vaihtoehtoisten riidanratkaisuelinten, kuten Euroopan kuluttajakeskusten ja kuluttajajärjestöjen vastaanottamien tiedustelujen ja valitusten määrän kasvu herättää huolta matkapakettidirektiivin mukaisten matkustajien oikeuksien kunnioittamisesta.⁹⁷

14.4 Maksukyvyttömyyssuoja

Komission suosituksessa 2020/648 kohdassa 14 komissio katsoo, että mikäli matkanjärjestäjästä tai liikenteenharjoittajasta tulee maksukyvytön, monet matkailijat ja matkustajat eivät välttämättä saa minkäänlaista takaisinmaksua, koska heidän vaatimuksiaan matkanjärjestäjältä tai liikenteenharjoittajalta ei ole turvattu. Sama ongelma voi ilmetä yritysten välisessä toiminnassa, jos matkanjärjestäjä saa liikenteenharjoittajalta kupongin hyvityksenä ennakoon maksetuista palveluista ja kyseisestä liikenteenharjoittajasta tulee myöhemmin maksukyvytön. Tämän takia komissio toteaa suosituksessaan kohdassa 16, että

⁹⁵ EU:n komissio. Kilpailurikkomussäännökset. 2. heinäkuuta 2020. Kohta 5.

⁹⁶ EU:n komissio. Kilpailurikkomussäännökset. 2. heinäkuuta 2020. Kohta 5.

⁹⁷ COM (2021) 90 final, Bryssel 26.2.2021, kohta 5.2.1.

matkakupongit olisi suojattava liikenteenharjoittajan tai matkanjärjestäjän maksukyvyttömyydeltä. Suojauksen tulisi olla riittävän tarkoituksenmukainen sekä vahva.

Matkakuponkien suojaaminen matkanjärjestäjän konkurssitilanteissa voisi osaltaan lisätä niiden vastaanottamisen houkuttelevuutta maksunpalautusten vaihtoehtona, mikä taas puolestaan parantaa matkakuponkien käytettävyyttä. Matkakupongin vastaanottaminen on aina vapaaehtoista.⁹⁸

Komission suosituksessa kohdassa suositellut matkakupongin ominaispiirteet on kerrottu mitä matkakupongin ominaispiirteiksi suositeltaisiin. Ominaispiirteiksi on suositeltu esimerkiksi, että sen vähimmäisvoimassaoloaika olisi oltava 12 kuukautta. Lisäksi liikenteenharjoittajien ja matkanjärjestäjien olisi automaattisesti palautettava asianomaisen matkakupongin määrä matkustajalle tai matkailijalle viimeistään 14 päivän kuluttua matkakupongin voimassaolon päättymisestä, jos matkakuponkia ei ole lunastettu. Matkakupongeissa olisi myös ilmoitettava niiden voimassaoloaika ja täsmennettävä kaikki niihin liittyvät oikeudet. Ne olisi annettava pysyvällä välineellä, kuten sähköpostina tai paperilla.

14.5 Neuvoston suositus koordinoidusta lähestymistavasta vapaan liikkuvuuden rajoittamiseen covid-19-pandemian johdosta

Neuvosto antoi 13. lokakuuta 2020 suosituksen koordinoidusta lähestymistavasta vapaan liikkuvuuden rajoittamiseen covid-19-pandemian johdosta EU:ssa. Suosituksessa ei käsitelty suoranaisesti matkustustiedotteita, jäsenvaltiot sopivat Euroopan tautien ehkäisy- ja valvontakeskuksen julkaisemasta yhteisestä EU:n covid-19-tartuntariskitasoa koskevasta kartasta, jossa esitetään tilanne EU:n alueilla yhteisten perusteiden mukaisesti.⁹⁹ Neuvoston suosituksella pyritään lisäämään jäsenvaltioiden välistä koordinoitua harkittaessa vapaata liikkuvuutta rajoittavien toimenpiteiden hyväksymistä kansanterveyteen liittyvistä syistä. Rajoitusten rajaamiseksi vain siihen, mikä on ehdottoman välttämätöntä, jäsenvaltioiden olisi syrjimättömällä tavalla ja mahdollisuuksien mukaan sovellettava rajoituksia ainoastaan sellaisilta alueilta tuleviin henkilöihin, joilla tilanne on erityisen heikko, sen sijaan, että niitä sovellettaisiin kaikkiin koko jäsenvaltion alueelta tuleviin henkilöihin.¹⁰⁰ Suosituksen ei kuitenkaan olisi katsottava helpottavan vapaan liikkuvuuden rajoitusten hyväksymistä pandemian vuoksi tai kannustavan siihen, vaan sillä pyritään pikemminkin tarjoamaan koordinoitu lähestymistapa tilanteisiin, joissa jäsenvaltioiden on päätettävä tällaisten rajoitusten käyttöönotosta. Päätös vapaan liikkuvuuden rajoittamisesta säilyy jäsenvaltioiden

⁹⁸ HE 120/2020 vp, 9.

⁹⁹ (EU) 2020/1475.

¹⁰⁰ (EU) 2020/1475, kohta 12.

vastuulla, ja niiden on noudatettava unionin lainsäädännön vaatimuksia. Jäsenvaltioilla on myös edelleen joustovaraa olla ottamatta rajoituksia käyttöön, vaikka Neuvoston suosituksessa esitetyt perusteet ja raja-arvot täyttyisivätkin.¹⁰¹

Neuvosto muutti suositusta epidemiologisen tilanteen kehityksen vuoksi 1. helmikuuta 2021.¹⁰² Muutetun Neuvoston suosituksessa 2021/119 johdanto-osan 2 kappaleen mukaan Euroopan tautienhäily- ja -valvontakeskus on suosituksessa vahvistettuja perusteita ja raja-arvoja käyttäen julkaissut viikoittain jäsenvaltioiden toimittamien tietojen perusteella alueittain jaotellun kartan EU:n jäsenvaltioista jäsenvaltioiden päätöksenteon tueksi. Epidemiologisen tilanteen kehittyessä komission olisi suosituksen 2020/1475 johdanto-osan 15 kappaleen mukaisesti säännöllisesti arvioitava Euroopan tautienhäily- ja -valvontakeskuksen tuella kyseisessä suosituksessa esitetyt perusteita, tietotarpeita ja raja-arvoja sekä sitä, olisiko syytä harkita muita perusteita tai mukauttaa raja-arvoja, sekä toimitettava neuvoston tarkasteltavaksi havaintonsa sekä tarvittaessa mahdollinen ehdotus suosituksen muuttamisesta. Neuvoston suosituksen 2021/119 johdanto-osan 16 kappaleen mukaisesti covid-19-testauskapasiteetti on kasvanut, suositusta (EU) 2020/1475 olisi muutettava siten, että jäsenvaltioille annetaan mahdollisuus vaatia muilta kuin vihreiksi luokitelluilta alueilta saapuvia matkustajia tekemään covid-19-testi ennen matkaan lähtöä.

15 Re-open EU-verkkosivusto

Komissio avasi 15.6.2020 Re-open EU-verkkosivuston, jonka tarkoituksena on tukea matkailun turvallista uudelleen aloittamista EU:ssa, kuitenkin tinkimättä terveyttä koskevista turvatoimista. Sovelluksessa keskitytään erityisesti epidemiologisiin tietoihin sekä maakohtaisiin koronavarotoimiin ja matkustusrajoituksiin, muun muassa karanteeni- ja testausvaatimuksiin. Neuvoston suosituksessa 2020/1475 kohdan 25 mukaisesti jäsenvaltiot sitoutuivat antamaan selkeitä, ymmärrettäviä ja oikea-aikaisia tietoja. Nämä tiedot tulisi asettaa saataville Re-open EU-verkkofoorumille.

16 Pakettimatkojen tarjoajien vakuutusehtoja

16.1 Aurinkomatkat

Aurinkomatkat on matkatoimisto, joka on perustettu vuonna 1963 ja on Suomen suurin sekä vastuullisin matkanjärjestäjä. Lisäksi se on suurista matkanjärjestäjistä ainoa täysin

¹⁰¹ (EU) 2020/1475, kohta 16.

¹⁰² (EU) 2021/119.

suomalainen matkanjärjestäjä. Aurinkomatkat kuuluu Finnair-konserniin, joka tarkoittaa, että Aurinkomatka-paketit lennetään pääsääntöisesti Finnairilla, ilman välilaskuja.¹⁰³

Aurinkomatkojen tuote- ja palveluvalikoimaan kuuluvat muun muassa Aurinkomatka-paketit ja omatoimiset Kaupunkilomat. Lisäksi Aurinkomatkat tarjoavat yhdistelmämatkoja, joissa voi samalla lomalla kokea esimerkiksi kaksi eri kaupunkia.¹⁰⁴

Aurinkomatkat lupaavat sivuillaan, että varaamalla Aurinkomatka-paketin voi nauttia matkapakettilain turvasta. Aurinkomatkat tarjoavat erityyppisiä matkaehdot riippuen siitä millainen matka on kyseessä. Erityyppisillä matkoilla on omat muutos- ja peruutusehtonsa.¹⁰⁵ Aurinkomatkat on myös rekisteröitynyt Kilpailu- ja kuluttajavirastoon matkanjärjestäjäksi ja antanut Kilpailu- ja kuluttajaviraston vaatiman takauksen.¹⁰⁶ Aurinkomatka-paketteihin ja Aurinkomatkojen Kaupunkilomiin sovelletaan 1.7.2018 voimaan astunutta Lakia matkapalveluyhdistelmistä ja Yleisiä matkapakettiehtoja. Lisäksi Aurinkomatka-paketteihin sovelletaan Aurinkomatka-paketin erityisehtoja ja kaupunkilomiin Aurinkomatkojen Kaupunkilomien erityisehtoja.¹⁰⁷

16.2 Aurinkomatkat ja covid-19

Aurinkomatkat on julkaissut sivuillaan 5.5.2021 tiedotteen, jossa kerrotaan, että loputkin kesäkuun ulkomaan kohteisiin suuntautuvat Aurinkomatka-paketit, joiden lähtöpäivä olisi ollut 1.-30.6.2021 perutaan johtuen covid-19-pandemiasta. Aiemmin on jo peruttu osa kesäkuun matkoista, sekä kaikki ulkomaan matkat, jotka olisivat alkaneet 31.5.2021 tai aiemmin. Viranomaisten matkustuslinjaukset, Finnairin liikenneohjelma ja koronatilanteen kehittyminen eri kohteissa vaikuttavat Aurinkomatkojen päätöksiin järjestää matkoja.¹⁰⁸

Aurinkomatkat kertovat tiedotteessaan, että 1.7.2021 jälkeen alkavat matkat toteutetaan tämänhetkisen tiedon mukaan suunnitellusti, mutta niihin on voimassa joustavammat muutos- ja peruutusehdot. Matkat on tarkoitus aloittaa heti, kun kohdemaiden tilanne sen sallii ja Aurinkomatkat lupaavat arvioida viimeistään kesäkuun 2021 alussa mahdollisuutta toteuttaa heinäkuun Aurinkomatka-paketit lomakohteisiin. Kaupunkilomat taas toteutetaan suunnitellusti 1.7.2021 alkaen maihin, joissa ei ole voimassa matkustusrajoituksia ja, jotka kuuluvat Finnairin lento-ohjelmaan. Aurinkomatkat tarkistavat matkustusrajoituksia kahden

¹⁰³ Aurinkomatkat turvana matkallasi.

¹⁰⁴ Aurinkomatkat. Lomamatkat.

¹⁰⁵ Aurinkomatkat. Matkaehdot.

¹⁰⁶ Aurinkomatkat. Vakuudet.

¹⁰⁷ Aurinkomatka-paketin erityisehdot 22.2.2021.

¹⁰⁸ Aurinkomatkat. Lisää peruutuksia kesäkuun matkoihin 5.5.2021.

viikon välein ja lupaavat olla henkilökohtaisesti yhteydessä asiakkaisiin, joiden Kaupunkilomatkoihin tulee muutoksia.¹⁰⁹

16.3 Aurinkomatkojen joustavammat muutos- ja peruutusehdot

Tämänhetkisen poikkeuksellisen tilanteen vuoksi, johtuen covid-19-pandemiasta, Aurinkomatkat tarjoavat myös asiakkailleen entistä enemmän joustavuutta matkojen suunnitteluun. Aurinkomatkat tarjoavat avointa kauppaa, jossa matkan voi peruuttaa kuluitta, kun lähtöpäivään on aikaa vähintään 60 vuorokautta. Tällöin kaikki maksut palautetaan lukuun ottamatta palvelumaksuja, jos semmoisia varaukselle on tehty. Avoin kauppa koskee matkavarauksia, jotka on tehty 5.1.2021 alkaen.¹¹⁰

Kun matkan alkuun on alle 60 vuorokautta, mutta enemmän kuin 21 vuorokautta, niin käytössä on joustavammat muutosehdot. Johtuen covid-19-pandemiasta Aurinkomatka-pakettivarauksen matkakohdetta lähtöpäivää, matkan kestoa tai majoitusjärjestelyjä voi muuttaa rajattomasti kuluitta toiseen normaalihintaiseen Aurinkomatka-pakettiin, mikäli muutoksen tekee vähintään 21 vuorokautta ennen alkuperäisen matkan alkua. Joustavammat muutosehdot koskevat kaikkia varaushetkellä myynnissä olevia sekä jo varattuja Aurinkomatka-paketteja. Varausmuutosoikeus ei koske normaalihintaisen matkan vaihtamista Äkkilähdöksi tai kampanjahinnoitelluksi matkaksi.¹¹¹ Normaalistikin Aurinkomatka-paketin varaukseen sisältyy aina yksi kuluton muutosoikeus, mutta tällöin muutos tulisi tehdä aiemmin kuin 45 vuorokautta ennen alkuperäisen matkan alkua. Mikäli muutos tehdään myöhemmin kuin 45 vuorokautta ennen matkaa, niin muutosta pidetään aikaisemman tilauksen peruutuksena ja uutena tilauksena.¹¹²

Lisäksi Aurinkomatkat tarjoavat alhaisempia peruutuskuluja, kun matkan alkuun on vähintään 21 vuorokautta sekä pidennettyä maksuaikaa, jolloin Aurinkomatka-paketin viimeinen erä tulee maksaa vasta 21 vuorokautta ennen matkan alkua. Covid-19-pandemiasta johtuen Aurinkomatkat tarjoavat myös muutos- ja peruutusoikeutta karanteenin vuoksi, mikäli matkan lähtöpäivä on 30.6.2021 mennessä, lähtöön on aikaa alle 21 vuorokautta ja joku matkustajista ei voi koronavirustilanteeseen liittyvän karanteenimääräyksen tai -suosituksen vuoksi matkustaa alkuperäisenä matkan ajankohtana, matkustaja voi kuluitta muuttaa matkan toiseen varauksen muutoshetkellä myynnissä olevaan Aurinkomatka-pakettiin. Mikäli matkustaja haluaa perua matkavarauksen, peritään matkaehtojen mukaiset peruutuskulut,

¹⁰⁹ Aurinkomatkat. Lisää peruutuksia kesäkuun matkoihin 5.5.2021.

¹¹⁰ Aurinkomatkat turvana matkallasi.

¹¹¹ Aurinkomatkat turvana matkallasi.

¹¹² Aurinkomatka-paketin erityisehdot 22.2.2021.

joista kuitenkin poikkeuksellisesti hyvitetään 50 % Aurinkomatkojen lahjakorttina. Lahjakortti on voimassa 6 kk peruutuspäivästä. Nämä joustavammat muutos-, peruutus- ja maksuehdot ovat voimassa toistaiseksi, kunnes Aurinkomatkat luopuu niiden soveltamisesta uusiin matkavarauksiin. Nämä edellä mainitut joustavammat ehdot eivät kuitenkaan koske Kaupunkilomia eivätkä ryhmämatkoja.¹¹³

16.4 Finnair koronaturva

Finnair-konserniin kuuluva Aurinkomatkat tarjoaa ulkomaanmatkoihinsa Finnair Koronaturvaa, joiden lähtöpäivä on tällä hetkellä viimeistään 31.8.2021. Aurinkomatkat suosittelevat oman matkavakuutuksen hankkimista, sillä Finnair Koronaturva ei korvaa matkailijan omaa matkavakuutusta. Finnair Koronaturva tuo lisäturvaa ulkomaanmatkallesi, mikä tarkoittaa sitä, että jos matkailija sairastuu koronavirukseen ulkomailla, Finnair Koronaturva kattaa koronavirukseen liittyvät sairauskulut matkakohteessa 50 000 euroon asti ja sairastumisesta johtuvan karanteenin aiheuttamat lisäkulut enimmillään 100 euroon asti per päivä, enimmillään 14 päivän ajalta. AIG:n myöntämä Finnair Koronaturva kattaa myös koronatestin, mikäli se on positiivinen, sekä paluulennon, jos matkailija ei voi matkustaa takaisin kotiin alkuperäisellä matkavarauksellasi olevalla lennolla koronaan sairastumisen vuoksi.¹¹⁴

16.5 Tjäreborg

Tjäreborg soveltaa matkoihinsa yleisiä matkapakettiehtoja, jotka on laadittu ottaen huomioon matkapaketteja ja yhdistettyjä matkajärjestelyjä koskevan direktiivin (EU 2015/2302) ja matkapalveluyhdistelmistä annetun lain pakottavat säännökset. Tjäreborg on asettanut myös omia lisä- ja erityisehtoja.¹¹⁵ Lisäehdot eivät kuitenkaan saa olla matkustajan vahingoksi ristiriidassa yleisten ehtojen kanssa. Erityisehdot eivät saa olla matkustajan vahingoksi ristiriidassa matkapalveluyhdistelmistä annetun lain kanssa.¹¹⁶

Tjäreborgin matkapaketeista seuraaviin sovelletaan yleisten matkapakettiehtojen lisäksi myös erityisehtoja; Matkajokeri (määrittelemätön majoitus), reittilennoilla tehtävät matkat, jalkapallomatkat, Formula 1 -matkat sekä risteilyt. Ryhmämatkoja koskevat erilliset erityismatkaehdot. Lisäksi yleiset matkapakettiehtot eivät kaikilta osin koske varauksia, joihin sisältyy pelkkä lento. Kyseisiin matkoihin sovelletaan ainoastaan yleisten

¹¹³ Aurinkomatkat turvana matkallasi.

¹¹⁴ Aurinkomatkat turvana matkallasi.

¹¹⁵ Yleiset matkapakettiehtot sekä Tjäreborgin lisä- ja erityisehdot, 1.

¹¹⁶ Yleiset matkapakettiehtot sekä Tjäreborgin lisä- ja erityisehdot, 2.

matkapakettiehtojen kohtia 2.2, 2.3, 2.6, 3, 4, 11, 20 ja 21. Näiden matkaehtojen lisäksi matkoihin sovelletaan lentoyhtiön varaus- ja myyntiehtoja. Mikäli varaa vain pelkän hotellin internetissä ww5.tjareborg.fi kautta, niin koskee näitä pelkkiä hotelli varauksia ne ehdot, jotka tulevat esille varausvaiheessa sekä ww5.tjareborg.fi sivulla esitetyt yleiset varausehdot.¹¹⁷

16.6 Tjäreborg ja covid-19

Tjäreborg on ilmoittanut sivuillaan, että Tjäreborg on yhteydessä matkailijaan, mikäli muutoksia matkaan tulee. Mikäli matkustaja on saamassa rahanpalautusta, saa hän sen seitsemässä päivässä. Peruttujen matkojen osalta Tjäreborg hyvittää matkailijan maksaman summan ja muutoksissa mahdollisen hinnanerotuksen, sille pankkikortille, lahjakortille tai pankkitilille, jolla matka on maksettu.¹¹⁸ Tjäreborg ei hyvitä peruutuskuluja, jos varauksella ei ole Tjäreborgin muutos- ja peruutusturvaa. Tähän vaaditaan kuitenkin hyväksyttävä lääkärintodistus.¹¹⁹

17 Koronatodistus

Suomessa Omakanta-palveluun valmistellaan toteutettavaksi koronatodistusta, joka sisältäisi kansallisen koronarokotustodistuksen sekä EU:n yhteisen koronatodistuksen. EU:n koronatodistus sisältää kolme eri todistusta: todistuksen koronarokotuksesta, todistuksen negatiivisesta koronatestituloksesta ja todistuksen sairastetusta koronasta. Toukokuussa 2021 otetaan käyttöön kansallinen koronarokotustodistus. Heinäkuussa 2021 otetaan käyttöön EU:n yhteinen koronatodistus. Todistukset ovat maksuttomia, mutta kun EU:n koronatodistus tulee voimaan, niin korvaa se kansallisen koronarokotustodistuksen.¹²⁰

18 Väistämättömät ja poikkeukselliset olosuhteet

14. huhtikuuta vuonna 2010 Eyjafjallajökull-jäätikön alla käynnistynyt tulivuorenpurkaus aiheutti höyry- ja tuhkapilviä, jotka nousivat kahdeksan kilometrin korkeuteen. Tuhkapilvi levisi nopeasti Euroopan ylle¹²¹ ja lähes koko Euroopan lentoliikenne keskeytyi

¹¹⁷ Yleiset matkapakettiehtot sekä Tjäreborgin lisä- ja erityisehdot, 3.

¹¹⁸ Tjäreborg. Matkailun rajotukset.

¹¹⁹ Tjäreborg. Varatut matkat.

¹²⁰ THL. Koronatodistus. 19.5.2021.

¹²¹ YLE. Lilli Pukka. 20.8.2014.

poikkeustilanteen takia.¹²² Jopa 17 000 lentoa peruuntui Euroopassa tuhkapilven takia, sillä suurin osa Euroopan maista sulki ilmatilansa kokonaan tai osittain tulivuoren syöksemän tuhkan vuoksi.¹²³

YLE:n uutisessa ylitarkastaja Satu Toepfer Kilpailu- ja kuluttajavirastosta kertoo, että esimerkiksi peruutustilanteissa EU-asetusta matkustajan oikeuksista sovelletaan aina, kun lento lähtee joltakin EU:n lentoasemalta tai kolmansista maista EU-maihin, jos kyseessä on EU:n lentoyhtiö. Oikeudet koskevat kaikkia lentomatkustajia siitä riippumatta, onko kyseessä liike-, loma- tai muu matka.¹²⁴ Vuoden 2010 tuhkakriisin jälkeen lentoyhtiöiden riskinarviointimenettely on kehittynyt eikä Suomen, kuten ei muidenkaan valtioiden, ilmatilaa todennäköisesti enää suljeta mahdollisen tuhkapilven takia.¹²⁵

19 Johtopäätökset

Opinnäytetyön johtopäätöksenä voidaan todeta, että covid-19-pandemia on vaikuttanut ja tuonut muutoksia toistaiseksi Suomen matkapakettilainsäädäntöön ainakin väliaikaisesti. EU:n tasolla covid-19-pandemia on tuonut erinäisiä suosituksia liittyen matkustamiseen pandemian aikana. Koronaviruksesta tehtävien tutkimusten ja artikkeleiden lisääntyessä odotettavaa on, että covid-19-pandemialla on suurempiakin vaikutuksia matkapakettilainsäädäntöön niin Suomessa kuin EU-tasolla ja vaikutukset ovat myös selkeämmin tunnistettavissa. Luultavasti todistus siitä, että on saanut koronarokotteen, tulee pakolliseksi matkustaessa tai ainakin se tulee helpottamaan matkustamista tulevaisuudessa. Islannin tuhkapilvi on myös hyvä esimerkki siitä, että covid-19-pandemia ei ole ensimmäinen yllättävä muutos, joka ei ole ollut ennakoitavissa, mutta josta on kuitenkin opittu jotain.

20 Pohdintaa

Covid-19-pandemian vaikutukset matkapakettilainsäädäntöön on haastava aihe, sillä koronavirus on lähtenyt liikkeelle Kiinasta vasta vuoden 2019 lopussa ja levinnyt sieltä maailmalle. Aiheesta ei ole vielä tehty suurempia tutkimuksia, koska vaikutukset ja seuraukset tulevat kuitenkin ilmi usein vasta viiveellä eli vielä ei osata sanoa tarkalleen, millaisia vaikutuksia covid-19-pandemialla tulee olemaan matkapakettilainsäädäntöön ja sitä

¹²² YLE. Seija Aunila & Sirpa Jegorov. 14.4.2020.

¹²³ YLE. 16.4.2010.

¹²⁴ YLE. Lilli Pukka. 20.8.2014.

¹²⁵ Ilmatieteen laitos. Tulivuoren purkaukset.

kautta matkustamiseen. Tässä opinnäytetyössä on lähinnä tutkittu, millaisia vaikutuksia koronavirus on jo nyt aiheuttanut lainsäädäntöön sekä matkustamiseen.

Uutta oikeuskirjallisuutta matkapakettilakiin liittyen ei oikeastaan ole tarjolla tai sitä on melko vähän tarjolla, sillä uuden matkapakettidirektiivin myötä säädettiin myös uudet lait vuonna 2018. Valmismatkalaista löytyy kirjallisuutta, mutta laki on kumottu lainsäädäntöuudistuksen jälkeen, joten sitä ei ole ollut relevanttia käyttää tässä tutkimuksessa. Näin ollen kirjallisuutta matkapakettilainsäädännöstä ei ole vielä ehditty kirjoittamaan ainakaan kovin paljoa. Myöskään koronaviruksesta ei löytynyt kirjallisuutta tähän opinnäytetyöhön, mikä on toisaalta ymmärrettävää, onhan koronavirus ilmaantunut vasta vuoden 2019 loppupuolella. Tämän takia oikeuskirjallisuus on jäänyt vähemmälle ja opinnäytetyössä on käytetty lähteinä paljon lainsäädäntöä, lain esitöitä ja oikeuskäytäntöä.

Kaiken kaikkiaan kuitenkin uusi matkapakettidirektiivi ja sen myötä tehdyt lainsäädäntöuudistukset ovat olleet tarpeellisia. Tutkimuksia covid-19-pandemian vaikutuksista matkapakettilainsäädäntöön ja esimerkiksi matkustamiseen voisi tehdä muutaman vuoden päästä, kun suuremmat vaikutukset ja seuraukset ovat ehkä tulleet jo esille. Aiheesta voisi tehdä monia tutkimuksia, joilla kaikilla olisi hieman eri pääpaino.

Covid-19-pandemia tulee vaikuttamaan varmasti kaukomaanmatkailuun siinä mielessä, että kehitysmaissa ei ole mahdollisuutta koronatodistukseen tai se voi ainakin olla hankalampaa, kuin esimerkiksi Euroopassa. Tällä hetkellä esimerkiksi Intian tilanne on kaottinen koronan suhteen ja siellä ei ole samanlaisia valmiuksia torjua koronaa kuin esimerkiksi Euroopan maissa. Mielestäni esimerkiksi Intiaan tulisi saada pikaisesti rokotteita, jotta väestöä saataisiin rokotettua. Covid-19-pandemia ei ole kuitenkaan ensimmäinen pandemia, joka maailmassa on ollut eikä tule todennäköisesti olemaan viimeinen. Luultavasti covid-19 tulee jättämään tietyllä tapaa niin sanotut arvet matkustamiseen esimerkiksi karanteenien myötä.

Lähteet

Kirjallisuus ja artikkelit

Ojanen, Tuomas: EU-oikeuden perusteita 3., uudistettu laitos, Keuruu 2016.

Aarnio, A. 2011. Luentoja lainopillisen tutkimuksen teoriasta. Helsinki: Unigrafia Oy.

Raitio, J. 2016. Euroopan Unionin oikeus. Liettua: BALTO print.

Ari Hirvonen. 2011. Mitkä metodit? Opas oikeustieteen metodologiaan. Helsinki: Yleisen oikeustieteen julkaisuja.

Virallislähteet

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi matkapalveluyhdistelmien tarjoajista, matkapalveluyhdistelmien tarjoajan valvonta- ja maksukyvyttömyyssuojamaksusta, Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n ja rikoslain 30 luvun muuttamisesta (120/2017)

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi matkapalveluyhdistelmistä ja kuluttajansuojalain muuttamisesta (105/2017 vp)

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi matkapalveluyhdistelmien tarjoajista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta (120/2020 vp)

Hallituksen esitys. Työ- ja elinkeinoministeriö. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi matkapalveluyhdistelmien tarjoajista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta (TEM/2020/123)

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen konsolidoitu toisinto (2012/C 326/01)

Komission suositus (EU) 2020/648 matkustajille ja matkailijoille tarjottavista matkakupongeista vaihtoehtona hinnan palauttamiselle peruutetuista matkapaketeista ja kuljetuspalveluista covid-19-pandemian yhteydessä.

Komission Ilmoitus Tulkintaohjeet matkustajien oikeuksia koskevista EU:n asetuksista covid-19-epidemian levitessä 2020/C 89 I/01.

2020/2649(RSP). Euroopan parlamentin päätöslauselma 19. kesäkuuta 2020 liikenteestä ja matkailusta vuonna 2020 ja sen jälkeen.

Neuvoston suositus (EU) 2020/1475 koordinoidusta lähestymistavasta vapaan liikkuvuuden rajoittamiseen covid-19-pandemian johdosta.

Neuvoston suositus (EU) 2021/119 koordinoidusta lähestymistavasta vapaan liikkuvuuden rajoittamiseen covid-19-pandemian johdosta annetun suosituksen (EU) 2020/1475 muuttamisesta.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston päätös. Matkapakettilainsäädännön noudattaminen kielimatkojen varausprosessissa (KKV/868/14.08.01.05/2019)

Muut lähteet

Euroopan komissio. EU-lainsäädännön tyypit. Viitattu 20.11.2020.

https://ec.europa.eu/info/law/law-making-process/types-eu-law_fi

EUR-Lex. Sopimus Euroopan unionin toiminnasta. Viitattu 21.11.2020.

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=celex%3A12016ME%2FTXT>

ECC-Net. EU-lainsäädäntö. Viitattu 21.11.2020.

<https://www.ecc.fi/Tietoa-meista/eu-lainsadanto-ja-neuvonta/>

Europa.eu. EU:n oikeus. Asetukset, direktiivit ja muut säädökset. Viitattu 21.11.2020.

https://europa.eu/european-union/law/legal-acts_fi

Lainlaatijan EU-opas. Kansallisten säädösten valmistelua koskevat ohjeet. Viitattu 25.11.2020.

<http://eu-opas.finlex.fi/2-eu-oikeuden-taytantonpano/2-1/>

Tiivistelmät EU:n lainsäädännöstä. Euroopan unionin direktiivit. Viitattu 25.11.2020.

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=LEGISSUM:l14527>

Euroopan komissio. EU-lainsäädännön soveltaminen. 26.11.2020.

https://ec.europa.eu/info/law/law-making-process/applying-eu-law_fi

Lainkirjoittajan EU-opas. Kansallisten säädösten valmistelua koskevat ohjeet.

<http://lainkirjoittaja.finlex.fi/5-ahvenanmaan-huomioon-ottaminen-lainvalmistelussa/5-2/>

Selvityksiä ja ohjeita 8/2012. Ahvenanmaan asema säädösvalmistelussa ja EU-asioissa. Ohjeita ministeriöiden valmistelijoille. Viitattu 30.11.2020.

https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/76351/omso_8_2012_ohjeita_ministerioiden_valmistelijoille_108_s.pdf?sequence=1

Työ- ja elinkeinoministeriö. Matkapalveluyhdistelmät. Viitattu 30.11.2020.

<https://tem.fi/valmismatkaliiketoiminta>

Kilpailu- ja kuluttajavirasto. Tietoa ja ohjeita. Matkapakettilaki. 17.1.2018. Viitattu 30.11.2020.

<https://www.kkv.fi/Tietoa-ja-ohjeita/Matkustaminen-ja-matkan-jarjestaminen/ohjeet-matkapalveluyhdistelmien-tarjoajille/uusi-matkapakettilaki-2018/>

Kilpailu- ja kuluttajavirasto. Kysymyksiä ja vastauksia matkanjärjestäjien vakuusmaksuista ja 1.7.2018 tapahtuvista lainmuutoksista. Viitattu 13.12.2020.

<https://www.kkv.fi/globalassets/kkv-suomi/tietoa-ja-ohjeita/matkustaminen-ja-tietoa-matkanjarjestajille/matkustaminen-ja-liikenne/valmismatka/kysymyksiä-ja-vastauksia-matkanjarjestajien-vakuusmaksuista.pdf>

Kilpailu- ja kuluttajavirasto. Yleiset matkapakettiehtot. 19.6.2018. Viitattu 10.1.2021.

<https://www.kkv.fi/Tietoa-ja-ohjeita/Ostaminen-myyminen-ja-sopimukset/sopimukset/vakiosopimusehdot/yleiset-matkapakettiehtot/#k11yleiset>

Laki ja oikeus matkailuyrittäjän arjessa - hanke. 2.5.2017. Viitattu 15.1.2021.

<https://www.lme.fi/media/pdf/lmematkapaketti-ja-tietosuojalakiselvitys-selvitys-2208.2017-final-.pdf>

Kilpailu- ja kuluttajavirasto. Matkapalveluyhdistelmien tarjoajan vakuus. 10.8.2018. Viitattu 20.1.2021.

<https://www.kkv.fi/Tietoa-ja-ohjeita/Matkustaminen-ja-matkan-jarjestaminen/ohjeet-matkapalveluyhdistelmien-tarjoajille/matkapalveluyhdistelmien-tarjoajan-vakuus/>

YLE 6.3.2021. Marjatta Rautio. Kuluttajariitalautakunta: Luteiden pilaamasta matkasta saa korvausta lomanautinnon menetyksestä, hotellin home-epäilystä ei. Viitattu 5.5.2021.

<https://yle.fi/uutiset/3-11819102>

Kuluttajariitalautakunta. Tiedotteet. 2021. Luteet hotellissa oikeuttivat korvaukseen. Viitattu 5.5.2021.

<https://www.kuluttajariita.fi/fi/index/tietoameista/tiedotteet/2021/luteethotellissaoikeuttivatkorvaukseen.html>

DUODECIM Terveyskirjasto. Uusi koronavirus (COVID-19). 13.1.2021. Viitattu 6.5.2021.

<https://www.terveyskirjasto.fi/dlk01257>

THL Koronavirus, COVID-19, 25.2.2021. Viitattu 6.5.2021.

<https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/taudit-ja-torjunta/taudit-ja-taudinaiheuttajat-a-o/koronavirus-covid-19>

Euroopan komissio. Komission kertomus Euroopan parlamentille ja neuvostolle matkapaketeista ja yhdistetyistä matkajärjestelyistä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2015/2302 soveltamisesta. COM(2021) 90 final. Bryssel 26.2.2021. Viitattu 13.5.2021.

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/HTML/?uri=COM:2021:90:FIN&from=FI>

EU:n komissio. Heinäkuun 2020 rikkomusmenettelyt. Viitattu 13.5.2021.

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/fi/INF_20_1212

YLE 16.1.2021. Marjatta Rautio. Kuluttajariitalautakunta: Matkan sai perua koronan vuoksi ilman kuluja - oma arvio uhasta voi riittää, vaikka matkustusrajoituksia ei olisi. Viitattu 13.5.2021.

<https://yle.fi/uutiset/3-11719981>

Aurinkomatkat turvana matkallasi. Viitattu 20.5.2021.

<https://www.aurinkomatkat.fi/turvana-matkallasi>

Aurinkomatkat. Lomamatkat. Viitattu 20.5.2021.

<https://www.aurinkomatkat.fi/>

Aurinkomatkat. Matkaehdot. Viitattu 20.5.2021.

<https://www.aurinkomatkat.fi/matkaehdot>

Aurinkomatkat. Lisää peruutuksia kesäkuun matkoihin. 5.5.2021. Viitattu 20.5.2021.

<https://www.aurinkomatkat.fi/uutiset/05-05-2021/lisaa-peruutuksia-kesakuun-matkoihin>

Aurinkomatkat. Vakuudet. Viitattu 20.5.2021.

<https://www.aurinkomatkat.fi/matkaehdot/vakuudet>

Yleiset matkapakettiehdot sekä Tjäreborgin lisä- ja erityisehdot. Viitattu 20.5.2021.

<https://www3.tjareborg.fi/tjareborgfi/matkaehdot/tjareborgin-matkapakettiehdot-09012020.pdf>

Tjäreborg. Varatut matkat. Viitattu 20.5.2021.
<https://www.tjareborg.fi/ajankohtaista/varatut-matkat>

Tjäreborg. Matkailun rajotukset. Viitattu 20.5.2021.
<https://www.tjareborg.fi/ajankohtaista>

THL. Koronatodistus. 19.5.2021. Viitattu 20.5.2021.
<https://thl.fi/fi/web/infektioaudit-ja-rokotukset/ajankohtaista/ajankohtaista-koronaviruksesta-covid-19/tarttuminen-ja-suojautuminen-koronavirus/rokotteet-ja-koronavirus/todistus-koronarokotuksesta>

YLE. Tulivuorenpurkaus lamautti lentoliikenteen 2010. Seija Aunila & Sirpa Jegorow. 14.4.2020. Viitattu 20.5.2021.
<https://yle.fi/aihe/artikkeli/2010/04/16/tulivuorenpurkaus-lamautti-lentoliikenteen-2010>

YLE. Islannin tulivuori aktiivisena - matkustajan kannattaa muistaa oikeutensa, jos lento perutaan. Lilli Pukka. 20.8.2014. Viitattu 20.5.2021.
<https://yle.fi/uutiset/3-7422268>

YLE. Jopa 17 000 lentoa peruuntui perjantaina Euroopassa. 16.4.2010. Viitattu 20.5.2021.
<https://yle.fi/uutiset/3-5691446>

Ilmatieteen laitos. Tulivuoren purkaukset. 20.5.2021.
<https://www.ilmatieteenlaitos.fi/tulivuoren-purkaukset>